

Figuur 1: Aida de Jong, 2021

WIE HOORT MIJN STEM(MEN)?

Een onderzoek naar een onzichtbare groep: de (ex)-
partners van zedendelinquenten.

MARIAN OOSTING

Master contextuele benadering

Cohort 2021-2023

Studentnummer: 202199

Begeleider: Aletta Simons

Inlevermoment: 16 juni 2023

Wie hoort mijn stem(men)? Stemmen, omdat ik in dit onderzoek de stem heb willen horen van (ex)-partners, zedendelinquenten, systeemtherapeuten en contextueel experts. Mijn dank aan jullie is groot! Het vergt moed om je stem te laten horen en via onderzoek mee te willen werken aan de verbetering van de zorg.

In stemmen zit gelaagdheid en dat kwam in dit onderzoek naar voren; hoe doe je recht aan die gelaagdheid? De uitdaging voor mij was om steeds de hoofdvraag voor ogen te houden en op die manier recht te doen aan de hoeveelheid van informatie. Het proces van onderzoek heeft meer lagen naar voren gehaald, die in het kader van de onderzoeksvraag geen ‘stem’ hebben gekregen.

Onderzoek doen is een proces en in dit proces heb ik steun gehad van verschillende mensen. In een Afrikaanse gezegde wordt het als volgt gezegd: ‘It takes a village to raise a child’. Dit onderzoek heeft door hulp, steun en aanmoediging van verschillende mensen vorm gekregen en heeft het onderzoek gemaakt tot dit document. In het voorwoord noem ik enkele personen bij naam, wat niet afdoet aan anderen die niet genoemd worden.

- Mijn moeder die elk stuk kritisch beoordeelt op het Nederlands en mij helpt woorden te schrappen.
- Gerda die geregeld even meelas en constructieve feedback gaf.
- Renske met haar humor die het transcriberen bijna tot een feestje maakte!
- Erika, die mij hielp met haar Word kennis.
- Annet, door een paar lessen Nederlands aan mij te geven.
- Reinette Montsma die mij werkbegeleiding geeft en erg steunend is geweest in het bemoedigen en aanmoedigen en kritische vragen stelt.
- GGZ Friesland en met name mijn managers Marieke Hoogeveen en Rebekka Huhn, die mij de kans gaven om dit onderzoek op te zetten. De collega's van de forensische poli die meeleefden, dachten en meelazen.
- Mensen in mijn omgeving die af en toe een stuk lezen en meedachten.
- CHE: in de vorm van Aletta, die meelas en feedback gaf. Jacobien, waarbij ik in de auto kon praten over onderzoek en Annelies, die op afstand, heel betrokken was.
- Jan-Riemer, die verdroeg dat ik geregeld met alle ‘stemmen’ in mijn hoofd bezig was.

Mijn wens en hoop is dat dit onderzoek mij en anderen helpt om de onzichtbare stemmen meer te laten horen en recht te doen. Dat het de zorg rondom zedendelinquenten versterkt om het destructief recht te stoppen en te werken aan herstel.

Marian Oosting, juni 2023

SUMMARY

The offending behaviour of a convicted sexual abuser influences the balance of give and take in the relationship with his romantic partner, however, there is little known about what the partners need during treatment. This research answers the question: “How can the balance between give and take, as described by Nagy, be restored between partners of convicted sexual offenders?”. It aims to gain insight into what is necessary to restore the balance of fairness – give and take – in the relationship, as well as which needs the offenders’ partners have herein.

This research is conducted within the forensic out-patient department of GGZ Friesland by means of a literature study; eleven semi-structured interviews with (ex)-partners; a focus group with four convicted sexual offenders; a member check with one sexual offender; a focus group with two systemic therapists and a focus group with two contextual experts.

The results of this research show that the balance of give and take can be restored by the offender taking responsibility for his behaviour and acknowledging which consequences this has on his partner on an individual level as well as on the relationship. The partner of the offender needs to be able to become aware of her destructive entitlement due to the offense and she needs the following to do that: being involved in the treatment from the start through individual and systemic therapy, psychoeducation, and participation in a peer support group.

Keywords: balance of give and take; partner of convicted sex abuser; destructive entitlement; acknowledgement; dialogue.

SAMENVATTING

Dit onderzoek geeft antwoord op de vraag: ‘Hoe kan de balans van geven en ontvangen, beschreven door Nagy, hersteld worden tussen zedendelinquenten en hun partner?’. Het geeft antwoord op wat er nodig is om de balans van geven en ontvangen te herstellen en wat de behoeften van partners hierin zijn.

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen de forensische poli van GGZ Friesland middels een literatuuronderzoek, elf semigestructureerd interviews met (ex)-partners, een focusgroep met vier zedendelinquenten en een member-check bij één zedendelinquent, een focusgroep met twee systeemtherapeuten en een focusgroep met twee contextueel experts.

Uit het onderzoek blijkt dat de balans van geven en ontvangen hersteld kan worden door het nemen van verantwoordelijkheid van de zedendelinquent voor zijn gedrag en het erkennen welke gevolgen dit heeft voor zijn partner op individueel vlak en in de relatie. Een partner dient ook zicht te krijgen op het destructief gerechtigd zijn door het delictgedrag en heeft hiervoor het volgende nodig: vanaf het begin betrokken worden bij de behandeling middels individuele en systemische gesprekken, psycho-educatie en deelname aan een lotgenotengroep.

Keywords: balans van geven en ontvangen; partner zedendelinquent; destructief recht; verantwoordelijkheid nemen; dialoog.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	1
SUMMARY	2
SAMENVATTING	3
1. INLEIDING	6
Probleemstelling	7
Onderzoeksvraag	7
Deelvragen en methoden van onderzoek	8
Doelstelling onderzoek	8
2. BALANS VAN GEVEN EN ONTVANGEN	9
2.1. Balans van geven en ontvangen.....	9
2.2.Contextuele visie op delictgedrag	10
2.3. Herstel balans van geven en ontvangen.....	10
2.4. Betekenis voor de hulpverlening	11
2.5. Conclusie	11
3. GEVOLGEN DELICTGEDRAG	13
3.1. Gevolgen van het delictgedrag op het individu	13
3.2. Gevolgen voor de partnerrelatie	14
3.3. Hoe worden partners betrokken?	15
3.4. Wat zijn de behoeften van partners van zedendelinquenten?	16
3.5. Conclusie	16
4. METHODEN VAN ONDERZOEK	17
4.1. Inleiding	17
4.2. Onderzoeksopzet.....	17
4.3. Literatuuronderzoek.....	18
4.4. Werven van respondenten.....	18
4.5. Interviews met (ex)-partners van zedendelinquenten	20
4.6. Focusgroep met zedendelinquenten en hulpverleners	20
4.7. Ethische factoren.....	21
4.8. Betrouwbaarheid.....	21
4.9. Validiteit	21
5.RESULTATEN	22
5.1. Impact delictgedrag op partner	22

5.1.1. Emotionele reacties op het uitkomen van het delict	22
5.1.2. Schuldig of niet?	23
5.2. Invloed van het delictgedrag op de partnerrelatie.....	23
5.2.1. Vertrouwen en betrouwbaarheid van de relatie	24
5.3. Wat is er nodig om de relatie te herstellen?	24
5.3.1. Verantwoordelijkheid nemen door de zedendelinquent	24
5.3.2 Erkenning door zedendelinquent	25
5.3.3. Dialoog/communicatie.....	25
5.4. Behoeften van partners	26
5.4. De kijk van contextueel therapeuten op de resultaten	31
5.5. Conclusie	32
6. CONCLUSIE	33
6.1. Inleiding.....	33
6.2. Conclusie	33
7. DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN	36
7.1. Relevantie van het onderzoek	36
7.2. Beperkingen van het onderzoek.....	36
7.3. Externe validiteit.....	36
7.4. Verklaringen voor de uitkomst	37
7.5. Aanbevelingen voor de praktijk.....	37
7.6. Aanbeveling voor vervolgonderzoek:.....	38
Literatuurlijst.....	39
Bijlage 1: interviewleidraad	43
Bijlage 2: correspondentie werven respondenten.....	55
Bijlage 3: kernlabelschema's.....	58

1. INLEIDING

Binnen de GGZ worden mensen aangemeld met mentale problemen, waarbij sprake is van ziektelast en een hulpvraag (GGZ standaarden, 2021). Forensische zorg is een tak binnen de GGZ. Meestal komen mensen in zorg vanwege een behandelverplichting wegens delictgedrag. Delictgedrag is grensoverschrijdend gedrag jegens de wet en regelgeving en dat maatschappelijk onaanvaardbaar is. Doel van de behandeling is recidive voorkomen (Dienst Justitiële Inrichtingen, 2023).

De samenwerking tussen cliënt, naaste en hulpverlening wordt triadisch werken genoemd en is in het belang van de cliënt en zijn systeem. Uit onderzoek binnen de chronische GGZ, blijkt dat triadische samenwerking terugvallen en opnames van cliënten voorkomt. Familieleden worden hierdoor minder belast en hun ervaringskennis wordt ingezet (Bussebach et al., 2021; van Erp et al., 2009; Hummelen et al., 2019; Klaassen, 2014).

In de GGZ standaarden (2021) wordt naasten betrekken als belangrijk gezien, omdat de mens een relationeel wezen is en fungeert in een relationeel netwerk in een maatschappelijk systeem. Dit wordt onderstreept door Nagy, de grondlegger van het contextuele gedachtegoed. Hij beschrijft dat in relaties de mens geeft en ontvangt. Als de balans van geven en ontvangen in evenwicht is, is er sprake van rechtvaardigheid. Dan ontstaat er vertrouwen en is de relatie betrouwbaar. Is de balans uit evenwicht dan ontstaat er wantrouwen en is de kans groot dat de ander destructief gerechtigd wordt (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; van der Meiden, 2020).

Dit onderzoek richt zich op het perspectief van de partners van zedendelinquenten. De definitie van zedendelinquenten is dat er sprake is van strafbaar seksueel grensoverschrijdend gedrag, hieronder vallen vormen van seksueel geweld, seksueel misbruik of incest (Openbaar ministerie, z.d.). In de literatuur wordt de partner van de zedendelinquent ook wel indirect slachtoffer genoemd, dit is het proces waarin de daad van de ander wordt geprojecteerd op de onschuldige derde (Chui, 2009; Van 't Hoff, et al., 2014; Janssen, 2019). In de contextuele benadering worden partners gezien als een hulpbron. Hulpbronnen zijn betrouwbare relaties met een geschiedenis van eerlijk geven en ontvangen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Van der Meiden, 2020).

Binnen de forensische zorg hebben van Vugt en van Erp (2020) onderzoek gedaan naar de behoeften van naasten in Nederland. Zij concluderen dat naasten niet alleen op allerlei gebieden steun kunnen bieden, maar dat zij ook 'risicovol gedrag' kunnen signaleren. Het blijkt dat risicomangement doelen zijn van de cliënt en/of de behandelaar en niet perse van naasten. Tot op heden is niet duidelijk op welke manier partners betrokken willen worden.

Uit onderzoek van Condry (2007) blijkt dat partners van zedendelinquenten te maken hebben met stigmatisering, door het maatschappelijk beeld rondom zedendelicten, meer dan bij

andere delicten (Evans, 2020). Stigmatisering kan leiden tot negatieve reacties vanuit de omgeving en tot sociale isolatie, met als gevolg dat gevoelens van stress en eenzaamheid lijken toe te nemen (Van 't Hoff et al., 2014). Het uitkomen van het delictgedrag leidt tot zorg, schaamte, schuldgevoel en onzekerheid bij de partners (Cunningham, 2001; Condry, 2007; Tsjang, et al., 2003; Vugt & van Erp, 2020).

Het ontvangen van hulp en sociale steun lijkt een beschermende factor te zijn (Volckaert, 2014; Tsjang et al., 2003). Betekenisvolle sociale netwerken fungeren als een belangrijke bron van coping en sociaal ondersteunende relaties zijn helpend voor de emotionele aanpassing en het welzijn van een persoon (van der Kolk, 2022; Tsjang, et al., 2002). Schuld en schaamte lijken belemmerend te zijn in het vragen van hulp (Evans, 2020). Het delictgedrag leidt ook tot een vertrouwensbreuk in de partnerrelatie, deze is van invloed op de balans van geven en ontvangen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Hargrave, et al., 2021).

Factoren als schuld en schaamte zorgen dat een partner niet in beeld komt binnen de forensische poli. Ondanks de inspanningen van de hulpverlener om de naaste te betrekken komt niet iedere partner in beeld. Dit lijkt ook te maken te hebben met toestemming van de zedendelinquent (Busschbach et al., 2021; Vugt & van Erp, 2020). Een partner betrekken kan mogelijk helpen bij het herstel van de balans van geven en ontvangen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020). Een zedendelinquent uit mijn caseload verwoorde het treffend: 'Er is zoveel oog voor de dader en slachtoffer en waar is dan de hulp voor de partner?' (persoonlijke communicatie, april 2022).

Probleemstelling

Het delictgedrag van de zedendelinquent beïnvloedt de balans van geven en ontvangen ten aanzien van de partner. Het is nog onvoldoende bekend wat partners nodig hebben om de balans van geven en ontvangen te herstellen.

Onderzoeksvraag

Hoe kan de balans van geven en ontvangen, beschreven door Nagy, hersteld worden tussen zedendelinquenten en hun partner?

Deelvragen en methoden van onderzoek

1. Hoe wordt er vanuit de contextuele benadering gekeken naar de balans van geven en ontvangen, als er sprake is van delictgedrag?
2. Wat is er bekend uit de literatuur over de impact van delictgedrag op de partnerrelatie van een zedendelinquent en welke effecten heeft dit op de balans van geven en ontvangen?
3. Welke behoeftes hebben partners ten aanzien van de balans van geven en ontvangen in relatie tot de zedendelinquent?
4. Op welke manier hebben zedendelinquenten oog voor de behoeftes van de partner als het gaat om de balans van geven en ontvangen?
5. Hoe kijken systeemtherapeuten en experts naar de balans van geven en ontvangen en welke behoeften herkennen zij bij de partners?

Doelstelling onderzoek

Het onderzoek, uitgevoerd binnen GGZ Friesland, heeft tot doel het verkrijgen van kennis en inzicht over de behoeften van partners van zedendelinquenten, die in behandeling zijn binnen GGZ Friesland ten aanzien van de balans van geven en ontvangen, beschreven door Nagy. Dit kan helpen meer zicht te krijgen op de behoeften die een partner heeft en hoe de balans van geven en ontvangen beïnvloedt kan worden.

2. BALANS VAN GEVEN EN ONTVANGEN

In dit hoofdstuk wordt stil gestaan bij de betekenis van de balans van geven en ontvangen en hoe deze hersteld kan worden als er sprake is van delictgedrag. Het delictgedrag wordt gezien vanuit de contextuele benadering.

2.1. Balans van geven en ontvangen

Het dynamische proces tussen mensen, over generaties heen, wordt de balans van geven en ontvangen genoemd. Mensen zijn onderling afhankelijk van elkaar en zijn van nature geneigd rechtvaardige zorg te geven. In de afhankelijkheid zijn er wederzijdse verplichtingen en rechten (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; van der Meiden, 2020). Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen horizontale en verticale relaties. De verticale relatie staat voor de relatie tussen ouder en kind; hierin zal de balans van geven en ontvangen niet in evenwicht zijn, omdat het kind nooit terug kan geven wat zijn ouders hem gaven. In horizontale relaties, zoals bij partners, is de balans van geven en ontvangen symmetrisch (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; van der Meiden, 2020).

De balans van geven en ontvangen is van belang omdat hierin vertrouwen en betrouwbaarheid ontstaat. Vertrouwen, omdat men weet dat de ander zijn best doet om op de behoeften van de ander in te spelen. Betrouwbaarheid is een proces in de relatie waarin beide partners rekening met elkaar houden en streven naar een rechtvaardige balans van geven en ontvangen in de relatie. Vertrouwen en betrouwbaarheid leiden tot rechtvaardigheid. Rechtvaardigheid is te zien in wederzijdse toewijding en zorg aan elkaar als de balans van geven en ontvangen in evenwicht is. Partners wegen met elkaar af wat voor hen rechtvaardig is (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Heyndrickx et al., 2022).

In de balans van geven en ontvangen ontstaat ook zelfafbakening en zelfvalidatie. Zelfafbakening is het proces waarin men zich bewust is van eigen verlangens en behoeften en waarin men verantwoordelijkheid neemt in een relatie. Zelfvalidatie is het proces waarin men leert dat hij van waarde is en dat hij daardoor kan geven en ontvangen. Zelfafbakening en zelfvalidatie zijn nodig om grenzen en behoeften aan te kunnen geven en om te ontvangen wat de ander geeft, dit is van belang in de balans van geven en ontvangen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; van der Meiden, 2020).

De balans van geven en ontvangen vindt plaats middels een dialoog. Dit is een open gesprek waarin ieders rechten en behoeften meegewogen worden ten behoeve van de balans van geven en ontvangen. Dit is een kwetsbaar proces, omdat er een risico in zit dat de ander het verhaal van de ander niet kan of wil horen of het verkeerd begrijpt. Als beide partners rekening houden met eigen belangen, oog hebben voor de belangen van de ander, zien wat de ander investeert en wat het de ander kost en daar rekening mee houden ontstaat er betrouwbaarheid

en hiermee herstel in de balans van geven en ontvangen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Dillen, 2004; Heyndrickx et al., 2022).

2.2. Contextuele visie op delictgedrag

Delictgedrag wordt in de contextuele benadering gezien als een vorm van destructief gerechtigd zijn (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Michielsen et al., 2010). Destructief gerechtigd zijn komt voort uit een onrechtvaardige balans van geven en ontvangen. Er ontstaat onrecht, omdat het geven van de persoon niet gezien wordt en erkenning hiervoor ontbreekt (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020). De gevolgen van het destructief gerechtigd zijn, naast het ontbreken van vertrouwen in zichzelf, ook het vertrouwen in anderen. Er kan sprake zijn van ongevoeligheid voor de pijn van anderen en de impact van het gedrag op de ander. Dit door het ontbreken van schuldgevoelens en omdat de persoon nog recht heeft op erkenning en dit zal halen bij een onschuldige derde (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Dillen, 2004).

Nagy (1986) beschrijft specifiek rondom seksueel misbruik en mishandeling dat dit een vorm van destructief gerechtigd zijn is. Het verstoort op lange termijn de balans tussen geven en ontvangen tussen generaties. Volwassenen hebben een ethische verantwoordelijkheid om kwetsbaren te beschermen, op een gepaste manier zorg te dragen voor hun kinderen en zich bewust te zijn van de consequenties van hun handelen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Heyndrickx et al., 2022). Het seksueel misbruik wordt gezien als een vorm van uitbuiting. Het risico is groot dat dit in volgende generaties leidt tot een steeds grotere ongevoeligheid voor de behoeften van kinderen wanneer dit onrecht niet wordt aangepakt (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; van Mulligen, 2010).

Op het moment dat het geven niet wordt erkend en er geen herstel plaatsvindt van het geleden onrecht en het ongeziene geven, kan het onrecht doorgegeven worden aan de volgende generatie(s), omdat de derde hierdoor ook destructief gerechtigd wordt. In contextuele termen wordt dan ook wel gesproken van een roulerende rekening; zolang er nog geen erkenning is gekomen zal dit op de volgende generatie worden verhaald (Boszormenyi-Nagy, 2020; Dillen, 2004; Michielsen, 201; Onderwaater, 2011).

2.3. Herstel balans van geven en ontvangen

De dialectiek van de contextuele benadering is dat juist de persoon die het onrecht heeft aangedaan, ook de persoon is met wie (her)nieuw vertrouwen kan worden opgebouwd (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020). Om het geschonden vertrouwen in de balans van geven en ontvangen te herstellen wordt de dialoog gebruikt. Twee pijlers zijn van belang in de dialoog, namelijk nemen van verantwoordelijkheid en erkenning.

Verantwoordelijkheid betekent dat de ander verantwoordelijkheid neemt voor zijn gedrag en hierin ook acties inzet (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Grootaers, 2013; van Mulligen, 2010). Erkenning is oog hebben voor de verdiensten, het zorgen van de ander en waar men tekort heeft gedaan naar de ander en waarin er zelf een tekort is opgelopen, zowel vanuit de verticale als horizontale relaties (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Heyndrickx et al., 2022). Dit kan leiden tot herstel van de balans van geven en ontvangen.

Op het moment dat het nemen van verantwoordelijkheid en erkenning ontbreekt en er niet stil wordt gestaan bij het geleden onrecht is de kans groot op wrok, schuld, vervreemding van zichzelf en de ander en stagnaties in relaties (Dillen, 2004; Krasner & Joyce, 2010). Dit heeft invloed op de balans van geven en ontvangen en wordt zichtbaar in het steeds moeilijker vinden om in relaties met zichzelf en de ander vertrouwen op te bouwen en te kunnen geven en ontvangen, wat doorwerkt in komende generaties (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Mooren et al., 2022).

2.4. Betekenis voor de hulpverlening

Destructief recht is van belang om in de behandeling mee te nemen, omdat het zowel gevolgen heeft voor het zelf, de relatie als toekomstige generaties, ook al is de relatie verbroken (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Mooren et al., 2022).

Dit betekent dat beide partners stilstaan bij de geschiedenis waar het destructief recht is ontstaan en het onder ogen komen van dit onrecht bij zichzelf en de consequenties van dit gedrag op de onschuldige derde en het verdragen van de pijn die hieruit voortkomt (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Gunderson & Ferrari, 2008; Perel, 2017). Dit vraagt zicht op de individuele geschiedenis van beide partners om te onderzoeken waar eerder tekorten zijn opgelopen en hoe deze invloed hebben op het hier en nu (Hargrave, 2021; Heyndricks et al., 2022; Michielsen, 2010;). Dit kan helpen om te voorkomen dat het destructief recht wordt doorgegeven aan de onschuldige derde en tevens ontstaat er vertrouwen en wordt er gewerkt aan betrouwbaarheid (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020).

2.5. Conclusie

De vraag: ‘Hoe wordt er vanuit de contextuele benadering gekeken naar de balans van geven en ontvangen, als er sprake is van delictgedrag bij één van de partners in de partnerrelatie?’ kan als volgt worden beantwoord:

Delictgedrag wordt gezien als een vorm van destructief gerechtigd zijn, die de balans van geven en ontvangen beïnvloedt: het vertrouwen en de betrouwbaarheid van de relatie staan onder druk en de partner wordt destructief gerechtigd.

Op het moment dat er niet stil wordt gestaan bij het aangedane en geleden onrecht is de kans groot dat de balans van geven en ontvangen niet hersteld wordt en geven beide partners,

onbedoeld, het geleden onrecht door aan een onschuldige derde. Herstel van de balans is mogelijk als er verantwoordelijkheid voor het gedrag komt en er erkenning komt voor het geleden onrecht bij beiden.

3. GEVOLGEN DELICTGEDRAG

In dit hoofdstuk worden de gevolgen van het delictgedrag op het individu en op de partnerrelatie onderzocht. Tevens hoe partners betrokken willen worden in de behandeling en hun behoeften.

3.1. Gevolgen van het delictgedrag op het individu

De partner van een zedendelinquent wordt een onzichtbaar slachtoffer genoemd (Condry, 2007; Janssen, 2019). Een partner wordt op meerdere manieren slachtoffer door het delictgedrag; allereerst door het verraad van de zedendelinquent zelf door het delictgedrag en vervolgens ook door de omgeving die de partner aanspreekt op het gedrag van de zedendelinquent en de partner soms zelf ziet als onderdeel van het delict. De partner wordt hierin niet erkend door de omgeving en het leed is vaak onzichtbaar waardoor zij vaak geen passende hulp ontvangt (Brogden & Harkin, 2000; Condry, 2007; Evans, 2021; Janssen, 2019).

Partners van zedendelinquenten hebben, meer dan partners van andere delinquenten, te maken met stigmatisering. Dit lijkt te maken te hebben met de maatschappelijke kijk op zedendelicten. Zedendelinquenten worden door de maatschappij gezien als moreel verwerpelijk (Condry, 2007; Evans et al., 2021; Kotova, 2017; Feldman et al., 2007). Stigmatisering leidt tot afwijzing, vermijding, discriminatie en kan ook leiden tot zelfstigma. Zelfstigma is een proces dat ertoe leidt dat mensen de neiging hebben om hun verhaal voor zich te houden uit angst voor de reactie van anderen (Condry, 2007; Crocker, 2005; Hordijk & van Geneugten, 2021; van 't Hoff et al., 2014; Tewksbury et al., 2009).

Stigmatisering heeft gevolgen op interpersoonlijk vlak en in het ervaren van steun. In het interpersoonlijk proces, wat er bij iemand op psychologisch niveau gebeurt. In de contextuele benadering is dit terug te zien in dimensie twee (Boszormeny-Nagy & Krasner, 2020). Gevoelens die hierbij voorkomen zijn: depressie, angst, schaamte, de schuldvraag omtrent het mogelijk voorkomen van het delict en symptomen van posttraumatische stressstoornis (Duncan et al., 2020; Bailey & Klein, 2018; Grootaers, 2013). Steun door derden helpt interpersoonlijke processen te verwerken. Het lijkt dat het ervaren van steun bemoeilijkt wordt door de angst voor veroordeling en angst voor afwijzing waardoor geen hulp wordt gevraagd. Beide vormen kunnen leiden tot een isolement, die de interpersoonlijke gevoelens versterken en de onzichtbaarheid van het leed versterken (Bailey, 2017; Brogden & Harkin, 2000; Duncat et al., 2020).

3.2. Gevolgen voor de partnerrelatie

Het openbaar worden van het delictgedrag wordt door partners omschreven als onwerkelijk en heeft grote impact op de relatie omdat de betrouwbaarheid beschadigd raakt (Boszormenyi-Nagy, 2020; Brogden & Harkin, 2000; Evans, 2021; Iffland et al., 2016). De relatiedynamiek verandert door het uitkomen van het delictgedrag, vertrouwen en de betrouwbaarheid van de relatie staan onder druk (Gunderson & Ferrari, 2008; Hargrave et al., 2020; Perel, 2017). Dit leidt tot emotionele reacties naar elkaar. Meer externaliserend is woede en controle van de ander en internaliserend is dit terug te zien in schaamte, wat zich uit in vermijding en ontkenning (Gunderson & Ferrari, 2008; Hargrave et al., 2020). In contextuele termen staat de balans van geven en ontvangen onder druk, omdat er onrecht is aangedaan en de balans hierdoor uit evenwicht is (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020).

Het uitkomen van het delictgedrag levert stress op, dit lijkt op een posttraumatische stressreactie. Dit wordt een relationeel trauma genoemd (van den Heuvel et al., 2015; Johnson, 2016). Dit relationeel trauma verergert als er geen steun is van de partner en/of derden en als iemand niet mag rouwen om het verlies van vertrouwen in de partnerrelatie, omdat de maatschappij dit veroordeelt. Dit wordt niet-erkende rouw genoemd (Baily, 2017; Brogden & Harkin, 2000).

Partners van zedendelinquenten blijven, ondanks de veroordeling en impliciete druk vanuit de maatschappij en soms ook van hulpverleners om de relatie te verbreken, vaak trouw aan hun partner (Brogden & Harkin, 2000; Iffland et al., 2014). Om deze beslissing te rechtvaardigen lijken er bij zowel de partners als zedendelinquenten, psychologische verdedigingsmechanismen te ontstaan, zoals rationalisatie, het vermijden om over het onderwerp te praten en het zoeken van sociale steun, ontkenning van het delict en dissociatie van dagelijkse gebeurtenissen (Brogden & Harkin, 2000; Brown, 2018; Duncan et al., 2022; Iffland et al., 2014). Hiermee kan het lijken dat partners elkaars gedrag goedkeuren, omdat bovenstaande mechanismen zorgen voor het in stand houden van het beeld van zichzelf, de ander en de relatie (Iffland et al., 2016). Ander onderzoek nuanceert dit en stelt dat de psychologische verdedigingsmechanismen functioneel zijn en zien dit als een overlevingsreactie op de traumatische gebeurtenis (Brogden & Harkin, 2000; Duncan et al., 2022; Johnson, 2016).

In onderzoek uit Duitsland (Iffland et al., 2014 en 2016) blijken individuele factoren bij de partners en zedendelinquenten mee te spelen bij het in stand houden van de relatie. Partners zijn van nature zorgzaam en gewend om te geven, namelijk vanwege parentificatie in de voorgeschiedenis. Dit is een vorm van zorg waarin geen erkenning heeft plaatsgevonden en wat niet passend was bij de leeftijd (Boszormenyi-Nagy, 1986; van Mulligen, 2010). Zedendelinquenten worden omschreven als dominant en zij hebben moeite met het ervaren

van intimiteit en het tonen van empathie naar partner (ten Hag & van Horn, 2004; Iffland et al., 2014 en 2016).

Voorafgaand aan het uitkomen van het delictgedrag blijkt dat in de relatiedynamiek sprake was van ongelijkwaardigheid, moeite met aangaan van conflicten, problemen rondom intimiteit en het ontbreken van empathie van met name de man naar de vrouw. Voor deze problemen werd geen hulp gezocht (Iffland et al., 2014). Er is sprake van een machtsdynamiek waarin de man als dominant wordt gezien en de vrouw als onderdanig. De partner lijkt veel steun en acceptatie van de zedendelinquent te ervaren en lijkt zelfwaardering te ontwikkelen als ze hem een tweede kans geeft, omdat niemand anders dit doet. De zedendelinquent heeft iemand gevonden die hem, ondanks de overtreding, accepteert en die hij kan domineren. De behoefte aan dominantie en controle kan mogelijk zijn gebrek van eigenwaarde compenseren (Bootstma et al., 2014; Brogden & Harkin, 2000; Iffland et al., 2014 en 2016; van Mulligen, 2010). Bij beiden lijkt de paradoxale angst te spelen dat de relatie wordt verbroken, maar tegelijkertijd angst om zich te verbinden. Hiernaast hebben beiden een vermijdende copingstijl en wordt er niet over het delict gepraat (ten Hag & van Horn, 2004; Iffland et al., 2014 en 2016).

3.3. Hoe worden partners betrokken?

Vanuit het triadisch denken, de samenwerking tussen zedendelinquent, naaste en hulpverlening, is het van belang om de partner te betrekken bij de hulpverlening, omdat zij een steunende rol kunnen spelen in het behandelproces. De steunende rol blijkt in de forensische praktijk vaak een rol te zijn in voorkomen van recidive (Brogden & Harkin, 2000; Duncan et al., 2022; Iffland et al., 2016). Met name hulpverleners en zedendelinquenten zien vaak een rol weggelegd voor partners voor het monitoren van risicogedrag. Het is niet duidelijk of partners dit ook zo ervaren (Shannon & Swarbick, 2013; van Vugt & van Erp, 2020). Een ander aspect is dat niet elke zedendelinquent toestemming geeft voor het betrekken van de partner in de behandeling en dat een hulpverlener daarom niet elke partner kan betrekken. Dit niet kunnen betrekken heeft gevolgen voor de balans van geven en ontvangen en risicomanagement (Van Vugt en van Erp, 2020).

Een partner kan risico-verhogend, risico-verlagend of een mix van beide zijn jegens het voorkomen van recidive (Bootsma et al., 2014; van Mulligen, 2010). Het betrekken van de partner in de vorm van risicomanagement, beïnvloedt de relatiedynamiek en vermindert de gelijkwaardigheid tussen partners. De gelijkwaardigheid stond al onder druk, omdat blijkt dat partnerrelaties voor het delict al ongelijkwaardig waren (Bransen et al., 2014; Duncan et al., 2022; Iffland et al., 2016). Dit kan leiden tot uitbuiting, wat risico-verhogend is voor het voorkomen van delictgedrag. Uitbuiting zegt iets over de onrechtvaardige balans tussen partners. Dit is met name zichtbaar in teveel druk leggen bij de partner en dat er geen erkenning is voor haar rol hierin, door zowel de zedendelinquent en/of hulpverlener (Boszormeny-Nagy & Krasner, 2020; Dillen, 2004).

Een partner kan risico-verlagend zijn als zij de schuldvraag heeft beantwoord, erkenning heeft gekregen voor het geleden onrecht. Tevens dat haar rol wordt gezien door de partner en hulpverlening en de zedendelinquent verantwoordelijkheid neemt voor zijn gedrag. Op deze manier kan de balans van geven en ontvangen herstellen (Boszormeny-Nagy & Krasner, 2020; Grootaers, 2012).

3.4. Wat zijn de behoeften van partners van zedendelinquenten?

In onderzoeken naar de behoeften van partners van zedendelinquenten in Engeland, Ierland en Nederland (Bootsma et al., 2014; Brogden & Harkin, 2000; Cahalane & Duff, 2017) blijkt dat partners behoefte hebben aan lotgenotengroepen en psycho-educatie.

Een lotgenotengroep is een plek waar partners, zonder oordeel, stil kunnen staan bij het geleden onrecht, verdriet, ongeloof en hun vragen kunnen stellen, dit levert steun op (Brogden & Harkin, 2000; Kavanaugh & Levinson, 2021).

Psycho-educatie is een vorm van ondersteuning waarin inzicht ontstaat in eigen gedrag en de cognitieve aanpassingen. Tevens ontstaat er inzicht in het gedrag van de ander en de gevolgen van dit gedrag op het zelf en de relatie. Deze kennis helpt om verantwoordelijkheid te nemen voor eigen gedrag. Dit heeft als belangrijk effect dat er hierdoor meer oog komt voor de rest van de gezinsleden en er ruimte komt om keuzes te maken (Cahalane & Duff, 2017).

3.5. Conclusie

Wat er bekend is in de literatuur over de impact van delictgedrag op de partnerrelatie van een zedendelinquent en welke effecten heeft dit op de balans van geven en ontvangen kan als volgt worden beantwoord:

Het uitkomen van het delict heeft effect op het individu en de relatie. Op individueel vlak spelen gevoelens van depressie, angst, schaamte, schuldvraag en symptomen van posttraumatisch stressreactie. Op relationeel vlak is het vertrouwen en de betrouwbaarheid ernstig geschonden en wordt er gesproken over een relationeel trauma. Op beide facetten versterkt dit als er geen steun wordt ervaren vanuit de zedendelinquent en omgeving. Een belemmerende factor in het vragen van hulp is de angst dat men wordt afgewezen. De balans van geven en ontvangen wordt ongelijkwaardiger door het uitkomen van het delictgedrag en de rol die partners krijgen in het voorkomen van recidive. Erkenning voor de rol van de partner lijkt noodzakelijk te zijn om de balans van geven en ontvangen te herstellen. Met name lotgenotengroepen en psycho-educatie kunnen ondersteunend zijn.

4. METHODEN VAN ONDERZOEK

4.1. Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de onderzoeksmethoden, de werving van respondenten en de validiteit en betrouwbaarheid van dit onderzoek.

4.2. Onderzoeksopzet

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden is een verkennend en exploratief onderzoek gedaan (Baarda et al., 2021; Jansen & Jansen, 2016) waarmee antwoord wordt gegeven op de centrale onderzoeksvraag: ‘Hoe kan de balans van geven en ontvangen, beschreven door Nagy, hersteld worden bij partners van zedendelinquenten?’ Hiermee kreeg de onderzoeker inzicht in wat partners nodig hebben van de zedendelinquenten en hulpverleners ten aanzien van zichzelf en in de relatie, gedurende het behandelproces binnen GGZ Friesland, omdat hier niet eerder een onderzoek naar is gedaan.

In onderstaand tabel is zichtbaar hoe de onderzoeker gebruik heeft gemaakt van de verschillende data-verzameling en data-analysemethode.

Deelvraag	Respondenten	Data-verzameling	Data-analysemethode
Deelvraag één en twee	-	Literatuuronderzoek	Literatuurstudie
Deelvraag drie	Elf (ex)-partners.	Semigestructureerde interviews	Open en axiale codering
Deelvraag vier	Vier zedendelinquenten in de groep en één zeden delinquent als member-check middels een interview.	Focusgroep zedendelinquenten	Open en axiale codering Membercheck
Deelvraag vijf	Twee systeemtherapeuten en member-check met twee andere contextueel geschoolde medewerkers.	Focusgroep systeemtherapeuten en focusgroep experts	Open en axiale codering Peer debriefing en expert

Tabel 1: overzicht beantwoording deelvragen

4.3. Literatuuronderzoek

Er is literatuuronderzoek gedaan om een theoretisch kader te bieden voor dit onderzoek en inzicht te krijgen in de laatste ontwikkelingen over de invloed van delict op de partnerrelatie (Baarda et al., 2021). De literatuurstudie heeft inzicht gegeven in het onderwerp en heeft geholpen bij de toetsing aan de literatuur en vergroot tevens de geldigheid van het onderzoek (Baarda et al., 2021). Er ontstaat saturatie als er minimaal 80% van de vermelde bronnen verwerkt zijn in het huidige onderzoek; dit werd met name zichtbaar toen er geen artikelen meer gevonden werden die nieuwe informatie gaven over het onderzoek. Er is kritisch gekeken naar de geldigheid van de bronnen door te onderzoeken of er recentere literatuur te vinden was over dit onderwerp (Baarda et al., 2021). Het literatuuronderzoek heeft geleid tot de basis voor de interviews en focusgroepen, dit wordt ook wel sensitizing concept genoemd (Baarda et al., 2021; Wester, 2019).

Voor deelvraag één is gebruikgemaakt van oorspronkelijke bronnen van de grondlegger van het contextueel gedachtegoed Boszormenyi-Nagy (1920-2007) en auteurs die dit gedachtegoed hebben doorontwikkeld. Daarnaast is er voor beide deelvragen gebruikgemaakt van de databanken: Academia, Association for psychological science, CrossMark, Google scholar, Pubmed, ReserachGate, Routledge Revivals en Wiley InterScience.

Voor deelvraag één zijn de volgende zoektermen gebruikt: balans van geven en ontvangen; *between give and take*; contextual therapy; destructief recht; *destructive entitlement*; *giving and receiving*; Nagy; roulerende rekening.

Voor deelvraag twee zijn de volgende zoektermen gebruikt: Contextuele Leergroep Alle betrokkenen Seksueel misbruik (CLAS); *cheating*; *consequences of crime for relatives*; *convicted seks abuser*; hulpverlening aan zedendelinquenten en partners; indirect slachtoffer; *non-offending partners*; *romantic relationship*; seksueel misbruik; *sexual abuse*; *sexual offender*; *support*.

4.4. Werven van respondenten

De respondenten zijn geworven binnen de forensische poli van GGZ Friesland, waar zedendelinquenten in behandeling zijn vanwege strafbaar seksueel grensoverschrijdend gedrag (Openbaar ministerie, z.d.). Om te zorgen voor homogeniteit in de onderzoeksgroep is er een selectie gemaakt uit vormen van grensoverschrijdend gedrag, namelijk: exhibitionisme, downloaden van kinderporno en seksueel misbruik. Dit zijn selectiecriteria (Wester, 2019). Om respondenten te werven is een informatiebrief over het onderzoek opgesteld (bijlage twee). De brief was een hulpmiddel voor collega's om zedendelinquenten, die een partner of ex-partner hebben waar nog contact mee is, te werven voor het onderzoek. Dit is een vorm van een gerichte steekproef (Baarda et al., 2021). Er is voor gekozen om ook ex-partners te betrekken. In eerste instantie, omdat er gedacht werd dat er te weinig respondenten zouden zijn. In een later stadium bleek door de relatie op ouderschapsniveau dat ex-partners nog steeds betrokken waren. Na elf interviews was de saturatie bereikt (Baarda et al., 2021). De

partners zijn gevraagd door collega's die hen kenden, omdat de verwachting was dat dit drempelverlagend zou werken. Praten over gevoelige onderwerpen als zedendelicten zonder aanbeveling van een bekende is moeilijk (Verhulst & Lamberts, 2015). Er is door de onderzoeker telefonisch contact gezocht waarbij met elkaar af is gesproken waar het interview plaats zou vinden. Hierbij zijn de volgende opties aangeboden: bij GGZ Friesland, thuis of online. De interviews zijn in december 2022 en januari 2023 afgenomen.

De respondenten zijn acht partners en drie ex-partners, die via de kinderen nog wel contact met de zedendelinquent hebben.

Exhibitionisme	Downloaden kinderporno	Seksueel misbruik	Leeftijd respondenten	Etniciteit
2	5	4	25-78	Nederlands

Tabel 1: kenmerken partners

Voor de focusgroep zijn zedendelinquenten met een (ex)-partner geworven via de behandelgroepen of via de hulpverleners. Dit is een vorm van een doelgerichte steekproef (van Selm, 2007). De brief, zie bijlage twee, is gebruikt voor het werven van zedendelinquenten. Het werven van deze respondenten was een uitdaging, er zijn ongeveer tien respondenten benaderd, waarvan uiteindelijk vijf mensen medewerking verleenden. De hypothese van het lastig vinden van respondenten kon liggen in het tijdstip van de focusgroep en mogelijk ook een vorm van schaamte om in een groep te praten. Twee respondenten gaven specifiek aan dat zij liever niet opnieuw geconfronteerd werden met hun gedrag en de gevolgen (Baarda et al., 2021; Gill et al., 2008).

De focusgroep en de membercheck vonden plaats in januari en februari 2023. Zie tabel drie voor het overzicht.

Exhibitionisme	Downloaden kinderporno	Seksueel misbruik	Leeftijd respondenten	Etniciteit
2	2	1	34-62	Nederlands

Tabel 2: kenmerken zedendelinquenten

De focusgroep voor hulpverleners, werkzaam op de forensische poli van GGZ Friesland, bestond door ziekte uit twee in plaats van drie systeemtherapeuten. Mogelijk beïnvloedt dat de validiteit, daarom is besloten de resultaten te bespreken met twee contextueel therapeuten werkzaam binnen Bureau Trinitas. Zij mochten de gegevens checken en er een contextuele visie op geven. Dit is een vorm van peer debriefing en ook is er sprake van een expert rol op het contextueel gedachtegoed (Baarda et al., 2021). De focusgroepen vonden plaats in januari en maart 2023.

4.5. Interviews met (ex)-partners van zedendelinquenten

Er zijn elf semigestructureerde interviews gehouden met (ex)-partners van zedendelinquenten. Er is gekozen voor een semigestructureerd interview, om inzicht te krijgen in wat de (ex)-partners van zedendelinquenten weten, denken en voelen (Baarda et al, 2021). Voor het interview is een interviewleidraad opgesteld, zie bijlage één. Vanwege schaamte en mogelijke angst voor veroordeling rondom het onderwerp is er gekozen om interviews af te nemen. Deze setting bood een veiligere manier om te spreken over de gevolgen van het uitkomen van het zedendelict (Baarda et al., 2021; Gill et al., 2008). Vooraf is dit semigestructureerd interview getest door twee interviews te houden met collega's om te onderzoeken of de vragen objectief waren. Hierdoor werd respondentenbederf en veroordeling middels een interview voorkomen en het versterkte de validiteit van het meetinstrument (Baarda et al., 2021; Wester, 2019). De interviews zijn met mondelinge en schriftelijke toestemming van de respondent opgenomen, getranscribeerd en geanonimiseerd en terug te vinden in het bronnenboek. De transcripten zijn gecodeerd in Atlas-Ti door open codering en vervolgens axiale codering: dit heeft geleid tot kernlabels en sublabels, waardoor de deelvragen beantwoord konden worden (Baarda et al., 2021; Wester, 2019).

4.6. Focusgroep met zedendelinquenten en hulpverleners

Voor deelvraag vier en vijf zijn er twee focusgroepen gehouden; één met zedendelinquenten en één voor hulpverleners. Een focusgroep is een gerichte vorm van onderzoek, gefocust op een specifiek onderwerp. Het voordeel is dat er meerdere respondenten tegelijk geïnterviewd worden en dat er in de discussie nieuwe inzichten komen doordat zij door de verhalen hun eigen situatie herinneren. Een nadeel kan zijn dat bepaalde mensen minder aan het woord komen. Een gevoelig onderwerp, waaronder zedendelicten vallen, kan belemmerend werken om te delen (Baarda et al., 2021; van Selm, 2007). Daarom is gekozen voor een member-check met een vijfde zedendelinquent, die individueel geïnterviewd is om te checken of de bevindingen uit de focusgroep overeen komen met de resultaten uit het interview (Baarda et al. 2021). Voor de resultaten van de hulpverlenersfocusgroep is gekozen dit te bespreken met twee experts, dit vergroot de validiteit. Ook voor deze methode is gebruikgemaakt van het transcriberen en axiaal coderen (4.5.1).

Voor beide focusgroepen is gewerkt met een topiclijst, die voort zijn gekomen uit de interviews met partners en literatuuronderzoek, zie bijlage één.

Voor de focusgroep voor zedendelinquenten is gekozen voor een onafhankelijke voorzitter, omdat dit de onderzoeker ruimte gaf om gericht te kunnen vragen en niet tegelijkertijd het groepsproces en de tijd te moeten bewaken en de vooringenomenheid te verkleinen (van Selm, 2007).

4.7. Ethische factoren

De onderzoekscommissie van GGZ Friesland heeft het onderzoeksplan goedgekeurd na toetsing op ethische factoren en haalbaarheid.

Tevens is er aandacht geweest voor informed consent (bijlage twee). Elke respondent heeft dit ondertekend en volgens de regelgeving van GGZ Friesland is dit ook in het dossier geplaatst (Baarda et al., 2021).

4.8. Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid in dit onderzoek te waarborgen wordt er gebruikgemaakt van verschillende vormen van dataverzameling en wordt de data getranscribeerd. Dit bevordert transparantie over de herkomst van de informatie en is minder afhankelijk van toeval (Baarda, et al., 2021). De informatie uit de interviews en focusgroepen zijn opgenomen, getranscribeerd en middels Atlas-ti gecodeerd, deze zijn ook terug te vinden in het bronnenboek (Baarda et al., 2021).

Bij het proces van interviewen is het logboek gebruikt om persoonlijke notities te maken om te voorkomen dat zelfingenomenheid invloed kan hebben op de resultaten.

Zelfingenomenheid zou de objectieve kijk beïnvloeden (Baarda et al., 2021). Door peer debriefing met de werkbegeleider, zes leerwerkgroepen en feedback van de onderzoeksbegeleider is het onderzoek doorgenomen.

4.9. Validiteit

Validiteit van het onderzoek beschrijft de kwaliteit van de gegevens en met name of een geldig antwoord wordt gegeven (Baarda et al., 2021). Om de validiteit te bevorderen wordt er gebruikgemaakt van triangulatie. In dit onderzoek is dit gedaan in de vorm van literatuuronderzoek, interviews en twee focusgroepen en de rol van de expert (Baarda en van der Hulst, 2017). Als de gegevens uit de verschillende groepen overeenstemmen is er sprake van een grotere geldigheid (Baarda et al., 2021).

5.RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten beschreven vanuit de interviews en de focusgroepen. Thema's die hierin naar voren komen zijn de impact van het delictgedrag op de partner en in de relatie en de behoeften die zij hebben.

Voor de leesbaarheid is ervoor gekozen om de groepen: partners, zedendelinquenten en systeemtherapeuten, door elkaar heen te beschrijven, met uitzondering van de contextueel therapeuten. Zij geven aan het eind een visie vanuit het contextueel gedachtegoed.

De paragrafen zijn opgebouwd vanuit het kernlabelschema van de partners, zie bijlage drie. De tekstfragmenten worden weergegeven met een interviewnummer en regelnummer van de transcripten, deze zijn terug te vinden in het kernlabelschema en het bronnenboek.

5.1. Impact delictgedrag op partner

Allereerst wordt beschreven wat de invloed is op de partner en de partnerrelatie na het uitkomen. Bij de partner uit zich dit met name in emotionele reacties en de schuldvraag.

5.1.1. Emotionele reacties op het uitkomen van het delict

'Je komt in een hel. (...). Ik ben daar nog nooit geweest, maar ik weet hoe het nu is. Ja, het is heel erg moeilijk om daar weer uit te klimmen'. (11:70, 1333-1340, partner).

Schok en ongeloof zijn termen die partners gebruiken bij het uitkomen van het delict (6:62, 252; 10:4; 25-31). Zedendelinquenten omschrijven dat de wereld van hun partner op de kop staat (1:101, 1657-1659; 1:100, 1639-1652).

Boosheid (1:42, 823-824), verdriet (5:44, 495), ongeloof (1:30, 611-623) en teleurstelling (3:33, 608) zijn emoties die partners beschrijven over de periode na het uitkomen van het delict en op langere termijn traumatische klachten (2:5, 70-77; 4:55, 1071-1078; 5:58, 626; 6:6, 47-49). Systeemtherapeuten voegen hieraan ook verraad toe (1:50, 556-569).

Zedendelinquenten vertellen dat zij zien dat deze emoties ook op langere termijn nog tot uiting komen (1:32, 635; 2:38, 1222-1238). Hiernaast speelt bij partners ook de angst voor recidive (1:51, 1007; 8:17, 427-428; 11:61, 1126-1133).

5.1.2. Schuldig of niet?

‘En ik, ik heb het dus niet gezien.(...) Gezien of ik heb mijn ogen dicht gedaan. Of wat dan ook, weet je wel? Of heb ik het niet willen zien?’. (6:66, 274-276, partner).

Zeven partners ervoeren gevoelens van schuld en vroegen zich af of zij mogelijk een aandeel gehad hebben in (de ontstaansgeschiedenis) van het delict (1:11, 295; 4:49, 934-940; 5:67, 773; 8:56, 1356-1357; 9:52, 1372-1388; 10:50, 365). Zedendelinquenten (1:95, 1531-1532) en systeemtherapeuten herkennen de schuldvraag bij partners (1:73, 1024-1064).

‘Ik werd ook een beetje gezien als degene. Nou ja, die dan. Nou ja, ook wat mee te maken had ofzo. Terwijl het helemaal niet zo was’. (8:9, 245, partner).

Naast de schuldvraag beschrijven acht partners dat zij door politie, hulpverlening of omgeving gezien werden als mededader (1:47, 890; 2:7, 108-114; 3:18, 341; 5:4, 68; 6:37; 150; 9:18, 424-446; 11:12, 257). Systeemtherapeuten noemen dit lastverhogend voor partners (1:76, 1150-1151).

5.2. Invloed van het delictgedrag op de partnerrelatie

Het delict beïnvloedt ook de relatie en heeft alle partners (n=11) voor de keus gesteld of zij de relatie willen behouden.

Een systeemtherapeut citeert samenvattend wat in de interviews met alle partners (2:9, 122; 3:34, 625-650; 4:45, 838-844; 5:48, 530; 7:51, 343-350; 8:18, 439-446; 9:33, 788-806; 10:31, 223; 11:18, 347-350) naar voren kwam:

‘Er is ontregeling van de balans die ze dachten te hebben. Er is altijd ontregeling als het delict uitkomt. Dat is een ontregeling van een partnerrelatie met boosheid eh verdriet eh walging.. Eigenlijk alle emoties die er maar zijn.’ (1:84, 1357, systeemtherapeut).

Acht partners zijn bij de zedendelinquent gebleven (3:30, 563-572; 4:45, 838-844; 5:52, 572; 9:33, 788-806; 10:31, 223; 11:18, 347-350). Eén zedendelinquent verwoordt treffend de gevoelens die zij zien bij hun (ex)-partner, ook als het delictgedrag al langer geleden heeft plaatsgevonden:

‘Ze zit in twee vuren. Van de ene kant hebben ze een relatie. En ze houden van die partner en de andere kant hebben ze er een aversie tegen. En dat zijn ontzettend tegenstrijdige gevoelens’. (1:115, 1855-1856, zedendelinquent).

5.2.1. Vertrouwen en betrouwbaarheid van de relatie

Het vertrouwen in de partnerrelatie is beschadigd, dit heeft invloed op de betrouwbaarheid van de relatie, zowel op korte als ook op lange termijn.

‘Dus je hebt eigenlijk niemand meer om op te vertrouwen, hè? De betrouwbaarheid in de persoon die altijd naast je stond, die is volledig verdwenen, want hij heeft het gewoon vernield’. (2:33, 335-339, partner).

Alle partners beschrijven dat het vertrouwen beschadigd is (1:33, 664-683; 3:20, 365-371; 4:6, 140; 5:71, 842; 5:66, 755-767; 6:68, 284; 7:33, 202; 8:71, 595-602; 9:58, 1524-1532; 10:16, 129-130; 11:52, 994-101). Zedendelinquenten beschrijven dat ze door hun delictgedrag het vertrouwen hebben beschaamd (1:37, 737; 1:38, 743; 1:66, 1096-1115; 1:69, 1145; 1:72, 1195-1196).

‘Ze was het vertrouwen in alles en iedereen kwijt’. (1:17,320, zedendelinquent).

Systeemtherapeuten zien daarnaast dat ook het vertrouwen in belangrijke derden en/of hulpverlening schade kan oplopen (2:25, 787-791).

5.3. Wat is er nodig om de relatie te herstellen?

Door het delictgedrag is het vertrouwen in de relatie beschadigd. In de interviews is hierna de vraag gesteld wat nodig is om de relatie te herstellen en wat de behoeften van partners zijn. De terminologie van de balans van geven en ontvangen zijn geoperationaliseerd in de volgende termen: verantwoordelijkheid nemen, erkenning en dialoog/communicatie.

5.3.1. Verantwoordelijkheid nemen door de zedendelinquent

Het nemen van verantwoordelijkheid door de zedendelinquent wordt door alle partners gezien in: het in behandeling gaan (1:85, 1880; 2:23, 235-237; 3:42, 833; 4:31, 544-550; 5:84, 959; 8:59, 1435; 10:52, 374), het bekennen van het delict en hiervan spijt hebben (6:70, 294; 7:38, 245-248; 9:61, 1594-1607).

Zedendelinquenten zien het nemen van verantwoordelijkheid ook in het aangaan van behandeling (2:39, 1294-1307) en het eerlijk en open zijn rondom het delict (1:70, 1159-1172; 2:36, 1165-1193).

Het in behandeling gaan wordt door partners en zedendelinquenten genoemd als het nemen van verantwoordelijkheid. Systeemtherapeuten wijzen er op dat behandeling niet altijd een

vorm van verantwoordelijkheid nemen is, als de zedendelinquent geen openheid geeft (1:17, 238-251).

5.3.2 Erkenning door zedendelinquent

‘Maar die geschiedenis wat gebeurd is, dat neem je niet weg. Dus dat dat draag je wat mee. Dus dat dat dat heeft z’n effect’. (1:48, 839, zedendelinquent).

Alle partners beschrijven dat erkenning krijgen, middels sorry zeggen en zien wat de impact is, van zowel de zedendelinquent als de hulpverlener een belangrijke factor is om opnieuw vertrouwen te krijgen in de relatie (4:33, 582-586; 5:90, 1016; 8:36, 819-826; 11:62, 1147-1154). Bij drie partners die geen erkenning hebben gekregen was er sprake van pijn en gemis (1:5, 176; 2:73, 815-817; 6:71, 296; 9:65, 1708-1718).

‘Ja, nou ja, het zou wel fijn zijn natuurlijk als dat een keer gebeurt’. (8:37, 837, partner)

Zedendelinquenten zien het geven van erkenning in de vorm van luisteren naar hun partner (1:114, 1843-1850; 1:88, 1333-1340), niet relativiseren en bagatelliseren (1:89, 1360-1361).

Systeemtherapeuten beschrijven dat erkenning een belangrijke factor is in het herstellen van de relatie, zij denken dat zij hierin ook een rol kunnen spelen als de zedendelinquent dit nog niet kan, uiteindelijk dient dit ook door de zedendelinquent zelf te gebeuren (1:65, 817-824).

5.3.3. Dialoog/communicatie

Het praten over het delict en de gevolgen wordt door alle groepen als van groot belang gezien en voor de meeste partners (n=7) en zedendelinquenten (n=4) heeft het bekend worden van het delict ook geleid tot meer communicatie in de relatie.

‘Ja, d'r zit wel een verschil. In het begin is het veel meer uh uhm frustratie, confronterend uh boosheid, verdriet. Uhm. Nou en dat dat eh bij wat ik net vertelde dat je je verdiept in de materie. Uh wordt je daar zelf ook wat rustiger in.’ (5: 95, 1106-1109, partner).

Partners (3:53, 986-998; 8:19, 458; 9:54, 1429-1430) en zedendelinquenten (1:13, 272; 1:51, 868-875; 1:58, 967-974; 1:84, 1312-1319; 2:20, 664-677; 1:109, 1771-15781) beschrijven het aangaan van de dialoog als een proces. Systeemtherapeuten herkennen dit (1:5,62).

Zedendelinquenten benoemen dat zij bang waren voor afwijzing en veroordeling (2:21, 715-716; 2:45, 1444-1454) en schaamte over het delict (1:117, 1882-1883; 2:47, 1555-1574; 2:12,

394-419; 2:16, 511-524; 1:36, 703-734; 1:63, 1039-1046). Systeemtherapeuten beschrijven het volgende:

‘Op het moment dat je het systeem meeneemt in het onder ogen komen van de shit kan het steunsysteem ook gaan wankelen waardoor de zedenpersoon ook weer gaat wankelen hé. (...). Ja, anders hebben ze helemaal niemand meer. Dus het is eigenlijk een uhm een een spagaat waar we ons op begeven om mensen te motiveren’. (1:33, 289-290, systeemtherapeut).

De spagaat is volgens systeemtherapeuten zichtbaar in bondjes (1:22, 202-215; 1:58, 688-725), coalities (1:38, 349-362; 1:39, 367-374), afweer (1:34, 292-299) en externaliseren (1:68, 835-851) over het delict en de systeemtherapeut om de relatie in evenwicht te houden.

‘Ah ja. Ja, we zijn uhm. Opener. Uh naar elkaar. En uhm. Meer. Uhm nou echt echt dingen benoemen en mijn gevoelens benoemen.’. (5: 61, 674, partner).

Bij zeven partners en vier zedendelinquenten heeft het uitkomen van het delict geleid tot meer openheid in de relatie, toegenomen communicatie en geen geheimen hebben voor elkaar (3:54, 1004; 4:18, 301-302; 7:27, 162-164; 8:19, 458; 10:60, 444; 11:51, 952-971). Vier vrouwen waar de communicatie niet verbetert, herkennen dat de communicatie ook voorheen minimaal was (1:30, 611-623; 2:41, 470-477; 6:74, 308; 9:55, 1444-1454). Geen geheimen versterkt de openheid naar elkaar beschrijven systeemtherapeuten (1:47, 535-554; 1:49, 553-554; 1:51, 575-575).

5.4. Behoeften van partners

In de interviews is gevraagd naar de behoeften van partners ten aanzien van hulpverlening en hun netwerk. Dit zijn: vanaf het begin betrokken worden door hulpverlening, steun, zowel emotioneel als praktisch, door familie en vrienden, deelname lotgenotengroep, psycho-educatie en de zedendelinquent willen steunen in de behandeling door ook onderdeel te zijn van terugvalpreventie.

‘Waar ik behoefte aan had was toch wel eigenlijk iemand waar ik het ermee over kon hebben. Nou, ook gewoon gesprekken met uh uh. (...). Ja ja met en dat hoeft dat niet uh misschien niet zo uh intensief als uh de delinquent zelf, maar ja wel met regelmaat. Ja.’. (5:127, 1523-1529, partner)

Partners hebben behoefte aan ondersteuning door de hulpverlening vanaf het uitkomen van het delict. Zedendelinquenten herkennen dat hun partners steun nodig hadden van hulpverlening (1:19, 332).

‘Dan krijg ik hulp, maar die partner komt eigenlijk pas later in beeld en dat zou eigenlijk gelijk op moeten lopen’. (1:99, 1609, zedendelinquent).

De ervaring van partners is dat zij pas in een later stadium betrokken zijn bij de behandeling (8:46, 1071-1084; 9:84, 2095-2105; 10:2, 18-20; 11:17, 326-332), dit wordt herkend door de zedendelinquenten (1:4, 136-149; 1:7, 187-197; 1:9, 236-242; 2:2, 106-116) en systeemtherapeuten (1:6,68; 1:15, 137; 1:17, 710). Alle drie de groepen geven aan dat de politie hierin een rol kan spelen. Op het moment dat de zedendelinquent wordt geconfronteerd met zijn delict, zou er direct ondersteuning vanuit de GGZ moeten zijn voor de partner (Partners: 4:13, 259-272; 5:133, 1637-1640; Zedendelinquenten: 2:60, 1987-2000; 1:109, 1771-1781; 1:17, 320; 1:93, 1447-1460; Systeemtherapeuten: 1:79, 1195-1211).

Vijf partners misten een aanbod voor passende hulp (2:62; 719-722; 8:46, 1071-1084; 9:73, 1894-189; 10:13, 106-114; 10:14, 112; 6:9,3):

‘En toen had ik echt zoiets van ja, waar kun je nou eigenlijk uh terecht? Wie weet van je en bij wie moet je terecht als je daar middenin staat eigenlijk? Want je bent geen gestraft of je bent geen dader. Nee. En dan? Dan is er eigenlijk niet zoveel.’(4, 15, 259-272, partner).

Zowel partners als zedendelinquenten geven aan dat naast individuele ook systeemgesprekken van belang zijn. Individuele gesprekken om te werken aan herstel van zelfbeeld en het kunnen uiten van de impact van het delict (2:68, 769-773; 2:45, 498-505; 4:65, 1258-1264; 11:75, 1550; 1:15, 290-296; 1:117, 320; 2:61, 2083-2108). Systeemgesprekken om de gevolgen van het delict en het effect ervan op de relatie te bespreken (1:94, 1477-1508; 1:98, 1585-1598; 1:113, 1837-1838).

Naast hulpverlening geven partners aan dat zij het belangrijk vinden om steun te krijgen van hun netwerk.

‘Want je bent niet van plan om dat gelijk aan heel de wereld te stellen, want dat is natuurlijk heel ongemakkelijk verhaal. Maar bij wie wel, bij wie kan ik nou gewoon even een telefoontje plegen, zeggen van uh...’ (6:23, 107, partner)

Schaamte en angst voor veroordeling belemmeren bij alle partners de stap om hulp te vragen (1:65, 1280; 1:66, 1285-1286; 2:14, 160-163; 4:21, 328-338; 4:80, 1501-1510; 4:41, 751; 5:34, 104; 6:23, 107; 7:13, 86; 11:28, 48). Partners beschrijven dat zij selectief zijn in wat zij delen met de naaste (2:18, 190-191; 3:27, 449; 4:21, 338; 9:14, 326-332; 10:68, 505-510). Drie partners en zedendelinquenten hebben ook de ervaring dat het uitkomen van het delictgedrag heeft geleid tot het verbreken van het contact door belangrijke derden (5:66, 755-767; 6:4, 40-41; 1:61, 997-1013; 1:75, 1219-1220; 1:87, 1342-1349).

‘En dat is ook moeilijk. Uh, om dan met elkaar om te gaan. Zo en straks wordt het kerst en dan mis je die, die twee kinderen met hun kleinkinderen. Ze kwamen altijd bij ons zolang we een ouderlijk huis hebben, hoor je een kerstdag bij je ouders te eten werd er gezegd. Nou dat is toch allemaal voorbij’. (9:25, 659, partner).

Systeemtherapeuten herkennen bij zedendelinquenten schaamte en angst om het delictgedrag aan hun partner en hulpverleners te vertellen (1:68, 835-851). Het ontbreken van steun kan de kans op recidive vergroten (1:74, 1069-1109). Het versterkt de gevoelens van verlies en schaamte (kopje 5.1.1) en vergroot de kans op isolatie van partners (1:75, 1126-1139; 1:76, 1150-1151).

Een specifieke vorm van steun is het deelnemen aan een lotgenotengroep van Stop it Now.

‘Dan sta je niet zo alleen en dan denk je: oh, ik ben niet de enige’. (1:67, 1310, partner).

Zes partners hebben niet deelgenomen aan een lotgenotengroep, maar alle elf partners denken dat een lotgenotengroep een goede plek was geweest om erkenning te krijgen, een plek waar zonder oordeel hun verhaal werd gehoord. Daarentegen hebben twee vrouwen een sterke veroordeling van anderen in de groep ervaren doordat zij bij hun partner bleven. Zij raden aan dat er in de selectiecriteria van de groep rekening wordt gehouden met partners die wel of niet bij elkaar blijven en dat er geen gemixte groepen zijn (4:10, 214-221; 5:12, 155).

Lotgenotengroepen zouden een standaardonderdeel moeten zijn volgens partners, zedendelinquenten en systeemtherapeuten (Partners: 2:52, 578-217; 5:15, 197; 6:84, 365; 8:53, 1254-1255; Zedendelinquenten: 1:103, 1666-16670; Systeemtherapeuten: 1:67, 1304-1310). Systeemtherapeuten beschrijven dat het organiseren van de lotgenotengroep praktische obstakels kent zoals financiën en privacy, waardoor het niet een standaard onderdeel is (1:81, 1259-1286).

Psycho-educatie wordt door alle respondenten gezien als een belangrijk onderdeel.

Veel partners hebben in eerste instantie zelf gezocht naar informatie, dit bleek een desillusie, er was geen gerichte informatie rondom dit onderwerp (4:12, 244-245; 5:9, 122; 8:52, 1221-1231; 10:79, 598-610).

‘Nee, Het is heel bijvoorbeeld stom gezegd van nou, mijn ex gaat dood aan kanker, dan vind je duizenden pagina’s, maar als je zegt van nou, hier zoek ik hulp bij, dan kom je eigenlijk nul op het internet’. (2:21, 212-217, partner)

Zedendelinquenten herkennen dat hun partner behoefte heeft aan informatie (1:10, 248-254; 1:15, 290-296):

‘Uhm.....Ze had... ze had heel veel vragen, ook van van.. hé is het uh k denk van nou is is het is het op te lossen, zeg maar of lopen we gevaar en uh en uh en lopen de kinderen gevaar. En dat ze dat soort dingen zat ze in het begin denk ik heel erg mee. Is is het nou te verhelpen? Is er wat mee te doen? Euh, hoe moet ik er zelf mee omgaan?’. (1:12, 266, zedendelinquent).

In de interviews met partners kwamen bovenstaande vragen terug en alle partners beschrijven dat psycho-educatie hen antwoord gaf op deze vragen. Partners kregen meer inzicht op het

ontstaan en de gevolgen van het delictgedrag, ook in het hier en nu (1:87, 1915-1922; 2:50, 560-563; 3:12, 173-179). De antwoorden verminderden de schuldvraag (1:98, 1585-1598), gaven vertrouwen in de relatie (5:25, 329; 6:4, 27; 7:7, 63-67) en gaven richting hoe zij de zedendelinquent kunnen steunen (3:56, 1046; 4:76, 1435). De systeemtherapeuten vullen aan dat het krijgen van antwoorden schaamte vermindert (1:36, 703-734; 1:63, 1093-1046) en dat het leidt tot nemen van verantwoordelijkheid bij partner en zedendelinquent (1:80, 1216-1256).

De partners die bij de zedendelinquent zijn gebleven willen graag de zedendelinquent steunen in hun behandeling en weten wat de risico's en beschermende factoren zijn om recidive te voorkomen, zij zien voor zichzelf hierin een steunende rol weggelegd.

'Want ja, het is een onderwerp, wat toch nooit verdwijnen zal. En, het is heel belangrijk om te praten, hoe moeilijk het ook is'. (10:25, 13-22, partner)

Dit citaat verwoordt treffend wat alle partners en zedendelinquenten beseffen: het delictgedrag zal de rest van het leven een aandachtspunt blijven. Met name de partners beschrijven dit (10:59, 441; 3:63, 1165-1178; 1:79, 1714-1721). Zowel de partners als zedendelinquenten denken ook dat ze elkaar hierin kunnen steunen en dat dit recidieven helpt te voorkomen (Partners: 7:66, 472-476; 11:61, 1126-1133; 3:71, 1355-1367; 8:49, 1137-1180; 4:66, 1269-1273; Zedendelinquenten: 1:122, 1969-1973; 2:51, 1649; 2:52, 1606-1625; 1:121, 1963-1964).

'Maar ik denk dat het zo wezenlijk is dat als je de partner erbij weet te betrekken op een goeie manier. En die weet de grip erop te krijgen, die komt weer stevig in de benen te staan, dan heeft dat direct effect op het proces van een partner. In positieve zin. En het zou mij niks verbazen als dat dus ook doorwerkt ook een positief effect heeft op de kans op recidive et cetera. Ik denk dat het een maatschappelijke belang is'. (1:120, 1946, zedendelinquent).

In de interviews en focusgroepen is stilgestaan bij het onderdeel terugvalpreventie. Hiervoor is het nodig inzicht te krijgen in risico's en beschermende factoren, hier zijn alle drie de groepen het over eens. Als een partner zicht krijgt op het delictgedrag kan voorkomen worden dat het delictgedrag (on)bewust in stand wordt gehouden en kunnen zowel de partner als zedendelinquent verantwoording nemen voor de risico's en beschermende factoren (Partners: 4:29, 476; 5:98, 1127; 6:42, 176; 7: 49, 319; Zedendelinquenten: 1:120, 1946; Systeemtherapeuten: 1:36, 322-329).

Systeemtherapeuten constateren dat niet alle zedendelinquenten toestemming geven de partner te betrekken in de hulpverlening en dat sommige partners niet betrokken willen worden (1:37, 334-347; 1:67, 829-830). Eén zedendelinquent beschrijft dat zijn partner op geen enkele manier betrokken wil worden, vanwege vervelende ervaringen met hulpverleners (1:1, 88-89). Volgens partners (7: 37, 232; 10:88, 695; 11:87, 1957-1958) en zedendelinquenten (2:42, 1345-1358) voedt het niet betrokken worden het wantrouwen in hun

relatie. Partners vinden dat de zedendelinquent geen keus heeft in het wel of niet betrekken bij de hulpverlening (4:79, 1483; 5:121, 1445; 6:14, 78-85; 7:67, 482-492).

‘Ik vind dat ze dat moeten verplichten’. (7:67, partner)

Systeemtherapeuten (1:41, 424-434) en partners (2:63, 733-736; 4:34, 598) beschrijven dat het onmogelijk is om geen rol te spelen in het terugvalpreventieplan, ook met het oog op de veiligheid van eventuele kinderen.

Onderdeel zijn van terugvalpreventie heeft invloed op de wederkerigheid van de relatie, met name bij partners met kinderen (4:71, 1381; 10:56, 411-412; 10:63, 645; 10:30, 212; 11:44, 773-779; 11:54, 1036-1043). Systeemtherapeuten (1:44, 487-503; 1:46, 520-530) beschrijven dat dit de gelijkwaardigheid onder druk kan zetten als hier geen aandacht voor is.

‘Ja, dat heeft ie dan zeker wel in de gaten en dat vind hij voor mij wel vervelend. En uh. Voor zichzelf ook wel een soort, dat die zegt van ja uh. het voelt ook alsof jij de baas bent geworden over mijn zeg maar: dat mag ik wel of dat mag ik niet uh’. (4:69, 1323-1333, partner)

Systeemtherapeuten vragen zich af in hoeverre de balans van geven en ontvangen voor het uitkomen van het delict gelijkwaardig was. Zij zien vaak dat de vrouwen gewend zijn om te zorgen, zelf ervaringen hebben met misbruik, lagere intelligentie, zelfbeeldproblematiek en moeite hebben met grenzen aangeven (1:58, 688-725; 1:57, 643-683; 1:55, 607-620).

Met name partners en systeemtherapeuten wijzen op het risico van recidive door de tijd heen. Partners beschrijven dat door de tijd de aandacht kan verslappen (1:44, 503; 1:44, 520-530; 1:64, 799-812), bagatelliseren van het delict (8:43, 946; 9:9, 263), vermijden (1:64, 1051-1070) en ontkennen (1:75; 1574; 5:123, 1478).

‘En dan? Soms komen de oogkleppen dan ook op omdat ze zo graag weer in dat gevoel van verbinding willen zitten. En dan gaat soms de verantwoordelijkheid ook een beetje naar de achtergrond, wat het was weer even zo leuk. De relatie is voor de rest ook zo perfect. Alleen ja, dat..Dat ene dingetje is een beetje minder perfect, dus. dus dat gooi je toch liever weer zo snel mogelijk over de schutting. Ja, en dan moeten wij niet zo moeilijk doen als therapeuten door te vertragen. Ja, en aandacht te hebben voor het peuten. Het in woorden uitspreken’. (1:64: 799 – 812, systeemtherapeuten)

5.4. De kijk van contextueel therapeuten op de resultaten

De resultaten zijn voorgelegd aan twee contextueel therapeuten, Ellen Ferwerda en Simone Speerstra, die vanuit hun expertise onderstaande verwoorden:

‘En ja, dus ik denk dat er herstel mogelijk is in die horizontale relatie’. (2:10, 330, expert).

Het nemen van verantwoordelijkheid door de zedendelinquent is hierin een voorwaarde (2:17, 640-659; 2:30, 841-854):

‘De zedendelinquent zal daar iets in moeten gaan doen ja. Want als hij dat niet doet, ja, hij neemt geen verantwoordelijkheid. Of uh hij kan zich niet inleven daarin of uh hij vindt het te ingewikkeld. Het uh komt te dicht bij z'n eigen pijn waar ie niks mee kan of waar hij niks mee wil. Ja dan heeft dat gevolgen voor de nieuwe generatie’(2:16, 563, expert).

Ook de partner zal onder ogen moeten zien wat het effect van het delictgedrag is op haar en de relatie (2:37, 1012-1022). Hiervoor is het nodig dat zowel de partner als zedendelinquent vanaf het begin van de behandeling betrokken worden (2:15, 478-515; 2:22, 721-744).

In de behandeling dient oog te zijn voor de vormen van destructief gerechtigd zijn bij de zedendelinquent en de partner (2:3, 82-95; 2:4, 103-107; 2:6, 145-149; 2:7, 151-2150; 2:16, 562-623; 2:38, 1057-1070).

‘Nou ja, het onrecht wat ontstaan is in de voorgaande generaties. De hoop vaak is dat dit in een horizontale relatie opgeheven wordt. Dat onrecht. Ja, daar vindt men mekaar vaak in natuurlijk hè, in in de pijn. Dat werkt natuurlijk als een magneet. Nou ja, en dan gaat dat negen van de tien keer toch weer door naar de volgende generatie of onderling’ (2:10, 330, expert).

Behandeling en psycho-educatie(2:21, 709-722; 2:20, 697-704; 2:19, 685-692) kunnen helpen voorkomen dat men leunt op destructief recht en secundair trauma bij partners (2:17: 640-659). Het leunen op destructief recht zien de experts terugkomen in het delictgedrag en ook in de patronen zoals beschreven staat onder kopje 5.5.3 (2:33, 883-899; 2:35, 937-944; 2:39, 94-95).

Een andere voorwaarde is het krijgen van erkenning.

Erkenning is iets significant anders dan sorry te zeggen. Erkenning betekent zien wat het iemand gekost heeft (2:7, 151-215, expert)

Erkenning krijgen voor het destructief recht is voor zowel de partner als zedendelinquent van belang (2:16, 562-623), dit is een voorwaarde om ook excuses te kunnen maken naar degene

die lijdt onder het destructief recht (2:8, 229-245), secundair trauma te voorkomen (2:17, 640-659) en om een rol te spelen in terugvalpreventie (2:48, 802-803).

5.5. Conclusie

Partners hebben er behoeften aan dat de zedendelinquent zijn verantwoordelijkheid neemt voor het delict, erkenning geeft voor de gevolgen op persoonlijk vlak en in de relatie. Hierbij is communicatie een voorwaarde. Partners hebben steun nodig van de hulpverlening, zowel individueel als in systeemgesprekken en lotgenotencontact en direct bij het uitkomen van het delict. Er is behoefte aan psycho-educatie, dit is ook van belang om steunend te kunnen zijn in terugvalpreventie. Deze verantwoordelijkheid voelt niet altijd gelijkwaardig binnen de relatie. Partners beschrijven dat zij selectief steun zoeken bij hun familie en netwerk vanwege schaamte en angst voor veroordeling.

Zedendelinquenten zien dat hun partner de volgende behoeften heeft: kunnen praten over het delict met zowel de zedendelinquent als hulpverlening, hulpverlening voor de partner in de vorm van individuele en systeemgesprekken en lotgenotencontact.

Om de balans van geven en ontvangen te herstellen dienen partners vanaf het begin van de behandeling betrokken te worden. Experts benadrukken het belang dat beiden het destructief recht bij zichzelf onderzoeken. Systeemtherapeuten beschrijven dat dit soms bemoeilijkt wordt door weigering van de zedendelinquent en/of partner. Verantwoordelijkheid nemen en erkenning zijn voorwaarden voor dit herstel.

6. CONCLUSIE

6.1. Inleiding

Dit onderzoek heeft de volgende vraag onderzocht: ‘Hoe kan de balans van geven en ontvangen, beschreven door Nagy, hersteld worden tussen partners van zedendelinquenten?’ De doelstelling van het onderzoek was om de behoeften van partners ten aanzien van de balans van geven en ontvangen te ontdekken. Elf partners, waarvan de zedendelinquent behandeling volgt(de) binnen de forensische poli van GGZ Friesland hebben medewerking verleent aan dit onderzoek. Middels literatuuronderzoek, half-gestructureerde interviews en drie focusgroepen zijn de vijf deelvragen beantwoord en wordt een antwoord gegeven op de hoofdvraag.

6.2. Conclusie

Dit onderzoek toont aan dat partners behoefte hebben aan dialoog met de zedendelinquent. In deze dialoog is het van belang dat de zedendelinquent verantwoordelijkheid neemt voor het delict en de gevolgen op persoonlijk en relationeel niveau erkent voor de partner. Het delictgedrag maakt partners destructief gerechtigd, wat betekent dat zij hiervoor verantwoordelijkheid dienen te nemen. Hiervoor is het nodig om vanaf het begin betrokken te worden door hulpverlening, psycho-educatie en lotgenotengroepen. Het krijgen van erkenning en nemen van verantwoordelijkheid kan leiden tot herstel van balans van geven en ontvangen.

In onderstaande stellingen wordt de conclusie verder uitgewerkt.

6.3. Delictgedrag leidt tot destructief gerechtigdheid bij de partner

Delictgedrag wordt gezien als een vorm van destructief recht. De zedendelinquent handelt vanuit destructief gerechtigdheid en door zijn gedrag wordt zijn partner destructief gerechtigd (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020, Dillen, 2004). Het delictgedrag leidt tot een breuk in het vertrouwen en maakt de ander minder betrouwbaar. In de resultaten wordt dit door alle partners herkend en de impact op hen wordt zichtbaar, dit wordt een relationeel trauma genoemd (Heuvel et al., 2015; Johnson, 2016). Het risico van het niet onder ogen komen van het destructief recht is de roulerende rekening (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020). Een interessante bevinding is dat partners het onder ogen komen van het destructief recht met name zien voor de zedendelinquent en lijken dit minder voor zichzelf te zien. Al rapporteren zij wel dat zij behoefte hebben aan individuele gesprekken om te kunnen praten over wat het delictgedrag met hen doet. Dit heeft mogelijk te maken met het niet herkennen van het destructief gerechtigde deel (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Gunderson & Ferrari, 2008; Perel, 2017).

Het onder ogen komen van het eigen destructief gerechtigheid is een proces. In dit proces spelen erkenning en verantwoordelijkheid een belangrijke rol.

6.3.1. Erkenning is meer dan sorry zeggen en doet recht aan het geleden onrecht

Erkenning is het proces waarin er oog komt voor het geleden onrecht welke middels de dialoog tot stand komt (Boszormeni-Nagy & Krasner, 2020; van der Meiden 2020). In de resultaten wordt erkenning omschreven als sorry zeggen en de impact van het delictgedrag beseffen. Het krijgen van erkenning van de persoon die het onrecht heeft aangedaan, kan leiden tot (her)nieuwd vertrouwen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; van der Meiden, 2020). Als zedendelinquenten hier (nog) niet toe in staat zijn zien partners hierin een rol weggelegd voor hulpverlening. Lotgenotencontact is volgens partners een onmisbaar onderdeel in dit proces, omdat dit steun geeft (Brogden & Harkin, 2000; Kavanaugh & Levinson, 2021). Geen erkenning leidt tot wrok, schuld, vervreemding van zichzelf en de ander en stagnaties in de relatie (Dillen, 2004; Krasner & Joyce, 2010). Dit laatste was in de resultaten zichtbaar bij drie partners die op geen enkele manier erkenning hadden gehad van de zedendelinquent en meer boosheid en verdriet rapporteerden dan de acht partners, die een vorm van erkenning hadden gehad.

6.3.2. Verantwoordelijkheid nemen is een actiestap van zowel de zedendelinquent als de partner

Naast het krijgen van erkenning wordt het nemen van verantwoordelijkheid door de zedendelinquent als voorwaarde gezien om het destructief gerechtigde deel onder ogen te komen. Verantwoordelijkheid is de gevolgen van het delictgedrag onder ogen komen en wordt zichtbaar in acties (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020). De actie wordt door partners met name gezien dat de zedendelinquent in behandeling gaat. Systeemtherapeuten benadrukken dat behandeling alleen verantwoordelijkheid nemen is als dit zichtbaar wordt in het nemen van verantwoordelijkheid voor het voorkomen van recidive. Het vraagt het onder ogen komen van het destructief gerechtigd deel (6.1.2).

In eerdere onderzoeken blijkt dat het voorkomen van recidive vaak een rol te zijn voor de partners (Shannon & Swarbick, 2013; van Vugt en van Erp, 2020). Partners willen deze rol ook op zich nemen, al betekent dit dat het de relatie ongelijkwaardig maakt. Dit kan vermindert worden door erkenning te geven voor deze rol door de zedendelinquent, verantwoordelijkheid te nemen voor het destructief gerechtigd deel en dialoog. Bij het ontbreken van erkenning en verantwoordelijkheid kan de partner niet onderdeel zijn van terugvalpreventie en is zij zelfs risico-verhogend voor recidive (Bootsma et al. 2014).

6.3.3. Oprechte dialoog is onmisbaar in het proces van het herstel van de balans van geven en ontvangen

In de resultaten komt naar voren dat alle partners behoefte hebben aan dialoog met de zedendelinquent over het delict en de gevolgen. Om tot de dialoog te komen zijn kopjes 6.1.3. en 6.1.4. voorwaardelijk. De dialoog is een open gesprek tussen partners waarin ieders rechten en behoeften mee worden gewogen wat kan leiden tot herstel van het beschadigd vertrouwen. Vertrouwen ontstaat in een billijke balans van geven en ontvangen (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Dillen, 2004). In de resultaten wordt niet de term dialoog gebruikt, maar communicatie. Communicatie lijkt het verlangen te zijn van partners om te verbinden met de ander door het delictgedrag te begrijpen. De oprechte dialoog gaat een laag dieper, oprecht benadrukt het feit dat zowel de zedendelinquent als de partner, stil durven te staan bij de gevolgen van het destructief recht en dit met elkaar te durven bespreken en gaat over het verlangen om met elkaar te verbinden (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020).

De dialoog is een kwetsbaar proces, omdat er een kans is dat de ander het verhaal niet kan of wil horen of verkeerd begrijpt (Boszormenyi-Nagy & Krasner, 2020; Dillen, 2004; Heyndricks et al., 2022). Alle partners beschrijven dat de emoties na het uitkomen van het delict het gesprek bemoeilijkten. Middels behandeling en door de tijd ontstond er een gesprek. De literatuur verklaart dit proces vanuit de invloed van psychologische verdedigingsmechanismen (Brogden & Harkin, 2000; Duncan et al., 2022; Johnson, 2016) en de partnerrelatiedynamiek waar niet gepraat wordt over het delict (Iffland et al., 2014 en 2016; ten Hag & van Horn, 2004). De psychologische verdedigingsmechanismen kunnen verkleint worden door psycho-educatie (Cahalane & Duff, 2017), dit wordt herkend door partners. Psycho-educatie hielp hen keuzes te maken. Rondom de partnerrelatiedynamiek herkennen vier partners het niet kunnen praten, wat de kans vergroot op de roulerende rekening (Dillen, 2004). Bij de zeven partners met communicatie leidt dit tot herstel van de balans.

7. DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN

7.1. Relevantie van het onderzoek

Dit onderzoek geeft zicht op wat partners nodig hebben in de balans van geven en ontvangen ten aanzien van de partnerrelatie en benadrukt het belang dat de partner vanaf het begin betrokken wordt bij de behandeling. Om tot steun voor de zedendelinquent te zijn en een rol te krijgen in terugvalpreventie dient een partner haar eigen destructief gerechtigdheid te onderzoeken om van daaruit verantwoordelijkheid te kunnen nemen en de roulerende rekening te voorkomen. Dit onderzoek geeft concrete handvatten om de partner vanaf het uitkomen van het delict direct te betrekken middels zowel individuele als systeemgesprekken en lotgenotencontact.

7.2. Beperkingen van het onderzoek

In dit onderzoek zijn partners en zedendelinquenten gesproken tussen de 25-78 jaar, die een intrinsieke motivatie hadden om mee te werken en waar het delict langer dan twee jaar geleden heeft plaatsgevonden en waarvan de zedendelinquenten minimaal een jaar behandeling binnen GGZ Friesland hebben gehad. Dit onderzoek geeft geen zicht op de partners die niet betrokken willen worden bij de behandeling en hun motivatie hiervoor en/of partners waarbij de zedendelinquent net in behandeling komt. De focusgroepen zouden mogelijk meer sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven dan diepte-interviews.

Qua selectiecriteria is gekozen voor drie vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag: exhibitionisme, downloaden kinderporno en seksueel misbruik, dit maakt het lastig om de resultaten te generaliseren voor elke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

7.3. Externe validiteit

De uitkomsten vanuit de interviews en focusgroepen komen grotendeels overeen met de literatuurstudie wat de geldigheid vergroot (Baarda et al., 2021).

Van der Donk en Lanen (2019) gebruiken in plaats van generaliseerbaarheid de term overdraagbaarheid, omdat praktijkonderzoek vaak minder goed te generaliseren is. De overdraagbaarheid bij dit onderzoek wordt vergroot door specifiek te maken wat de onderzochte populatie was, dit kan daardoor makkelijker overgenomen worden bij andere forensische afdelingen, zie 7.2.

Rondom de ecologische validiteit is het vermoeden dat de gegevens die gevonden zijn binnen de forensische poli te Leeuwarden over het algemeen ook terug te vinden zijn binnen andere

settings met dezelfde populatie (Baarda et al, 2021). In dit onderzoek ontbrak het aan een eenduidig beeld over de begrippen: erkenning, dialoog en de vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ondanks de operationalisatie en het voorlezen van de begrippen was hier ruimte voor eigen interpretatie. Doorvragen op deze begrippen had mogelijk een meer eenduidig antwoord gegeven, dit wordt ook wel constructvaliditeit genoemd (van Aken & Andriessen, 2011).

7.4. Verklaringen voor de uitkomst

Waarschijnlijk zorgt het feit dat de onderzoeker bekend was bij collega's en zedendelinquenten en hun partners voor het groot aantal geworven respondenten. Schaamte, wat hierin een belemmerend effect kan hebben, leek door de bekendheid van onderzoeker een minder grote rol te spelen. Wat mogelijk ook mee heeft gewerkt is dat de partners en zedendelinquenten minimaal een jaar behandeling hebben gehad en vanuit retroperspectief mee konden denken. Gevoelens van schuld en schaamte, die vaak in het beginstadium een grotere rol speelden (Condry, 2007; Evans et al., 2021) lijken door de factor tijd en behandeling minder aanwezig te zijn waardoor er meer bereidheid was om mee te denken. Met name partners waardeerden de uitnodiging voor het onderzoek, omdat het een kans was hun verhaal te doen.

In dit onderzoek waren acht van de elf respondenten nog bij de zedendelinquent. Dit kan mogelijk te maken hebben met het feit dat slecht bij één respondent het delictgedrag in de familie plaatsvond en bij tien partners buiten de familiesfeer. Het heeft er wel toe geleid dat de onderzoeker informatie heeft gekregen over hoe de balans van geven en ontvangen na het uitkomen van het delictgedrag en in de huidige relatie.

7.5. Aanbevelingen voor de praktijk

Om de zorg voor de partner van de zedendelinquent te versterken wordt het volgende aanbevolen:

- Bij het uitkomen van het delict lijkt het van belang dat er vanaf het begin voor zowel de zedendelinquent als partner hulpverlening is. Dit begint al bij de politie die bewust is van het onzichtbaar slachtofferschap van de partners en kan verwijzen naar specifieke hulpverlening zoals een forensische poli of het forum van: 'Stop it now.'
- Individuele behandeling voor de partner, om haar te helpen te onderzoeken waarin zij destructief gerechtigd is en kan helpen verantwoordelijkheid te nemen. Dit naast de systeemgesprekken met de zedendelinquent.
- Standaard lotgenotengroepen in de zedenbehandeling integreren met als doel ontvangen van steun en psycho-educatie.

7.6. Aanbeveling voor vervolgonderzoek:

De hypothesen vanuit het onderzoek van Iffland et al., (2014 en 2016) over de (on)gelijkwaardigheid van de partnerrelatie komen, welke ook iets zegt over de balans van geven en ontvangen, zijn in dit onderzoek niet getoetst. Dit kan wel waardevolle informatie geven ten behoeve van de behandeling van zedendelinquenten en hun partners.

Vervolgonderzoek binnen de forensische zorg in Nederland en/of daarbuiten zou hier mogelijk gerichte antwoorden in kunnen geven. Het vergroten van de onderzoeksgroep kan ook meer zicht geven op de verschillende vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en de invloed op de relatiedynamiek. Dit is van belang om de resultaten te generaliseren.

Dit onderzoek heeft zich gericht op de partners van zedendelinquenten. De balans van geven en ontvangen speelt in elke relatie en het kan waardevol zijn om onderzoek te doen wat delictgedrag doet met kinderen, ouders en andere naasten van zedendelinquenten.

In een vervolgonderzoek zou men meer nadruk kunnen leggen op wat het verschil is tussen dialoog en communicatie, om zo nog meer de gelaagdheid van het contextuele denken te onderzoeken.

- Van Aken, J., & Andriessen, D. (Reds.). (2011). *Handboek ontwerpgericht wetenschappelijk onderzoek. Wetenschap met effect*. Boom.
- Baarda, B. & Hulst, van der M. (2017). *Basisboek interviewen*. Noordhoff uitgevers.
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Kostelijk, E., & Van der Velden, M. (2021). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek* (5e druk). Noordhoff uitgevers.
- Bailey, D., & Klein, J. (2018). Ashamed and alone: comparing offender and family member experiences with the seks offender registry. *Criminal justice review*, 43 (4), 1-19. <https://doi.org/10.1177/0734016818756486>
- Baily, D. (2017). A life of grief: an exploration of disenfranchised grief in ex offender significatie others. *Criminal justice*, 43, 641-667. DOI 10.1007/s12103-017-9416-4
- Bootsma, M., Spreen, M., & van den Berg, M. (2014). Het betrekken van persoonlijke netwerken in de forensische psychiatrische zorg: idee-fixe of werkelijkheid? *GGZet* pp. 4-19.
- Boszormeny-Nagy, I., & Krasner, B. (2020). *Tussen geven en nemen. Over contextuele therapie* (8^e druk). Uitgeverij de Toorts.
- Bransen, E., Paalvast, M., & Slaats, M. (2014). De kracht van naasten ontsluiten. *Tijdschrift voor psychotherapie* (40) 01, 20-33.
- Brogden, M., & Harkin, S. (2000). Living with a convicted seks abuser- professional support for female partners. *Child care in practice* 6(1), 85-101
- Cahalane, H., & Duff, S., (2017). A qualitative analysis of nonoffencing partners' experiences and percetipions following a psychoeducational group intervention. *Journal of sexual agression*, 24(1), 66-79, <https://doi.org/10.1080/13552600.2017.1384264>
- Chui, W.H., (2009). Pains of imprisonment: narratives of the women partners and children of the incarcerated. *Child and family social work*, 2010 (15), 196-205.
- Condry, R. (2007). *Families shamed: The consequences of crime for relatives of serious offenders*. Oxon: Routledge.
- Crocker, J. (2005). De sociale psychologie van stigmatisering. *Tijdschrift voor seksuologie* (29), 4-10.
- Cunningham, A. (2001). Forgotten families- the impacts of imprisonment. *Family matters*, 2001 (59), 35-38.

- Dienst Justitiële Inrichtingen. (2023). *Forensische zorg*. Geraadpleegd op 28 april 2023, van <https://www.forensischezorg.nl/introductie/keten-forensische-zorg/forensische-zorg-in-de-praktijk>
- Dillen, A. (2004). *Ongehoord vertrouwen. Ethische perspectieven vanuit het contextuele denken van Ivan Boszormenyi-Nagy*. Garant.
- Van der Donk, C., & van Lanen, B. (2019). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (3^e herziene druk). Uitgeverij Coutinho.
- Duncan, K., Wakeham, A., Winder, B., Blagden, N., & Armitage, R. (2022). Grieving someone who's still alive, that's hard': the experiences of non-offending partners of individuals who have sexually offend- an IPA study. *Journal of sexual aggression*, 2-16. <https://doi.org/10.1080/13552600.2021.2024611>
- Duncan, K., Wakeham, A., Winder, B., Armitage, R., Roberts, L., & Blagden, N. (2020). *The experiences of non-offending partners of individuals who have committed sexual offences*. Nottingham trent university & University of Huddersfield.
- Evans, D. A. (2021). Shame and blame: Secondary stigma among families of convicted sex offenders. *Criminology & Criminal Justice*, 1-20. <https://doi.org/10.1177/17488958211017391>
- Feldman, D., & Crandall, C. (2007). Dimensions of mental illness stigma: what about mental illness causes social rejection? *Journal of social and clinical psychology*, 46(2), 137-154.
- GGZ standaarden. (2021). *Destigmatisering*. Geraadpleegd op 28 april 2023, van <https://www.ggzstandaarden.nl/generieke-modules/destigmatisering/inleiding/algemeen>
- Gill, P., Stewart, K., Treasure, E. & Chadwick, B. (2008). Methods of data collection in qualitative research: interviews and focus groups. *British Dental Journal*, 204, 291-295
- Grootaers, K. (2013). Contextbehandling na seksueel misbruik: een onmisbare schakel. *Tijdschrift voor seksuologie*, 37(1), 10-15.
- Gunderson, P., & Ferrari, J. (2008). Forgiveness of sexual cheating in romantic relationships: effects of discovery method, frequency of offense, and presence of apology. *North american journal of psychology*, 10(1), 1-14.
- Hargrave, T., Pfitzer, F., & Michielsen, M. (2021). *Ontwikkelingen in de contextuele therapie. De kracht van geven en nemen in relaties*. Acco learn.
- Ten Hag, B., & Van Horn, J. (2004). Problemen met intimiteit en seksualiteit bij zedendelinquenten. Theorie, onderzoek en behandeling. *Directieve therapie*, 24(4), 315-329.

- Van den Heuvel, J., Ferwerda, E., & Boer, F. (2015). Een relationeel trauma. Behandeling van het hele systeem na seksueel misbruik door een broer. *Kind en adolescent praktijk*, 14(2), 14-21
- Heyndrickx, P., DeLoff, L., Knip, R., Van Herck, A., & Van Klaveren, W. (2022). *Handboek contextuele hulpverlening. Op verhaal komen in de dialoog*. Pelckmans.
- van 't Hoff-de Goede, S., Van der Lippe, T., Reef, J., Paul, N., & Dirkzwager, A. (2014). Negatieve reacties en sociale contacten van partners van gedetineerden in Nederland: een empirisch onderzoek. *Tijdschrift voor Criminologie*, 56(2), 72–85.
<https://doi.org/10.5553/tvc/0165182x2014056002005>
- Hordijk, A. & van Genugten, W. (2021). *Psychische aandoeningen*. Amsterdam: Boom.
- Hummelen, J.W., & Goedhart, F.G. (2019). *Exploratief onderzoek naar het naasten- en familiebeleid in de klinische forensische zorg* (Onderzoeksrapport). Wij zijn MIND.
- Iffland, J.A., Berner, W., Dekker, A., & Briken, P. (2016). What keeps them together? Insight into sex offender couples using qualitative content analyses. *Journal of seks & marital therapie*, 42(6), 534-55.
- Iffland, J.A., Berner, W., & Briken, P. (2014). Relationship factors in sex offender couples: a pilot study in an outpatient setting. *Journal of seks & marital therapie*, 40(6), 529-540.
- Jansen, W.S., & Jansen, G.J. (2016). *Lezen en beoordelen van onderzoekpublicaties*. ThiemeMeulenhoff.
- Janssen, J. (2019). *De stem van een vergeten slachtoffer* (Masterthesis). Gent: Universiteit Gent.
- Johnson, S. (2016). *Houd me vast. Zeven gesprekken voor een hechte (re) en veilige relatie* (29^e druk). Kosmos.
- Kavanagh, S. & Levenson, J. (2021). Supporting those who love the loathed: trauma-informed support groups for family members of registered sex offenders. *Family in society: The journal of contemporary social services*, 103(2):208-220.
DOI:10.1177/10443894211008846
- Klaassen, H.-W. (2014). *Bondgenoten*. Amsterdam: Boom.
- Van der Kolk, B. (2022). *Traumasporen*. Uitgeverij Mens!
- Kotova, A. (2017). *Blaming and stigmatising female partners of male child sex offenders* (Proefschrift). Centre for Criminology, University of Oxford.
- Krasner, B., & Joyce, A. (2010). Elementen van toegewijde verbintenis. In Michielsen, M., Van Mulligen, W., & Hermkens, L. (Reds.), *Leren over leven in loyaliteit over contextuele hulpverlening* (pp. 51-80) Acci.

- van der Meiden, J. (2020). *Van contextuele theorie naar praktijk*. Uitgeverij Coutinho.
- Michielsens, M. (2010). Vertrouwen en betrouwbaarheid in partnerrelatietherapie. In Michielsens, M., Van Mulligen, W., & Hermkens, L. (Reds.), *Leren over leven in loyaliteit over contextuele hulpverlening* (pp. 135-155) Acci.
- Mooren, T., Bala, J., de Kok, M., Baars, J., & van Essen, J. (2022). *Handboek familierelaties bij psychotrauma*. Boom.
- Van Mulligen, W. (2010). Het verbroken vertrouwen hersteld: de behandeling van seksueel misbruik. In Michielsens, M., Van Mulligen, W., & Hermkens, L. (Reds.), *Leren over leven in loyaliteit over contextuele hulpverlening* (pp. 217-234) Acci.
- Onderwaater, A. (2011). *De onverbreekelijke band. Inleiding & ontwikkelingen in de contextuele therapie van Nagy* (7^e druk). Pearson.
- Openbaar Ministerie. (z.d.). *Zeden en seksueel misbruik*. Openbaar ministerie. Geraadpleegd op 22 januari 2022, van <https://www.om.nl/onderwerpen/zeden-en-seksueel-misbruik>
- Perel, E. (2017). *Liefde in verhouding. Een nieuw perspectief op trouw en ontrouw*. LEV boeken.
- van Selm, M. (2007). Focusgroeponderzoek. *Kwalon*, 12(1), 5-10.
- Shannon, K., Pearce, E., & Swarbrick, R. (2013). Factors influencing the development of an innovative service for women non-offending partners (NOPS) of male sexual offenders. *Journal of sexual aggression* 19(3), 357-368.
- Tewksbury, R., & Levenson, J. (2009). Stress experiences of family member of registered seks offenders. *Behavioral Sciences and the Law*, 27, 611-626. DOI: 10.1002/bsl.878
- Tsjang, W.H., Phidias, K.C., Tam, F.C., & Chang, W.M. (2003). Sources of burdens on families of individuals with mental illness. *International Journal of Rehabilitation Research*, 26:123-130. DOI: 10.1097/01.mrr.0000070761.13531.a1
- Tsjang, W.H., Pearson, V., Yuen, C.H. (2002). Family needs and burdens of mentally ill offenders. *International Journal of Rehabilitation Research* 25(1). DOI: 10.1097/00004356-200203000-00004
- Verhulst, P.-J., & Lamberts, H. (2015). Essay, debat en dialoog. *Kwalon* (20)-1, 5-8.
- Wester, F. (2019). Interview-onderzoek in hoofdlijnen. *Kwalon* (24), 34-43.
- Volckaert, C. (2014). *Quality of life, psychische klachten en sociale steun bij partners van gedetineerden: een vragenlijstonderzoek* (masterscriptie). Universiteit Gent.
- Vugt van, M., & Erp van, N. (2020). *Naastenbeleid in de forensische zorg*. Utrecht: Trimbos.

Bijlage 1: interviewleidraad

Inleiding/introductie van het onderzoek

Bedankt voor het meewerken aan het onderzoek naar de behoeften van partners van zedendelinquenten tijdens de behandeling binnen GGZ Friesland, ten behoeve van het herstel van de balans van geven en ontvangen.

Dit interview wordt opgenomen zodat dit gebruikt kan worden om een transcript te maken, na het onderzoek worden deze gegevens vernietigd. De gegevens worden anoniem verwerkt. U kunt op elk moment, zonder opgaaf, van reden u terugtrekken uit het onderzoek.

Het interview wordt afgenomen aan de hand van verschillende thema's, deze thema's helpen antwoord te geven op de vragen waardoor deze leidend zijn.

Aan het eind van het interview zal er ruimte zijn voor de vergeten vragen en eventuele opmerkingen.

De focus van dit interview is om te onderzoeken welke behoeften partners hebben tijdens het behandelproces.

Er zijn geen goede of foute antwoorden, alle antwoorden zijn helpend om een beter beeld te krijgen van wat er nodig is.

In het interview wordt de volgende vraag voor het onderzoek beantwoord:

- Welke behoeftes hebben partners ten aanzien van de balans van geven en ontvangen in relatie tot de zedendelinquent, welke in behandeling is binnen de forensische poli van GGZ Friesland?

Rol van onderzoeker en geen hulpverlener: kort beschrijven dat ik vanuit onderzoek nu contact zoek en daarom steeds terugga naar de vragenlijst.

- Noot voor mijzelf:
 - Niet teveel doorvragen op emoties!
 - Wat wil ik bereiken met het doorvragen?
- Geen gevoelsvragen maar vragen naar voorbeelden: kun u mij vertellen een voorbeeld geven?

Topic	Hoofdvraag	Deelvragen
Kennismaking In de literatuur komt naar voren dat er weinig oog is voor de gevolgen van het delict voor de partner.	Herken u dit?	• Geslacht, leeftijd, eventuele kinderen • Zo ja: kunt u enkele voorbeelden geven? • Zo nee: welke dingen maken dat u zich hier niet in herkent?
Delict Het uitkomen van het delict is vaak een grote schok voor partners, een zedendelict heeft vaak een nog grotere impact vanwege de stigmatisering.	Op welke manier kwam u erachter dat jouw partner een delict heeft gepleegd?	• Herkent u het beeld van de schok? • Waar had u behoefte aan bij het verwerken van de schok?
Gevolgen voor de partner Uit onderzoek blijkt dat de gevolgen op drie vlakken zitten. (dit in gedeeltes vragen) Allereerst staan we stil bij: 1. Belemmering om hulp te vragen vanwege schuld/schaamte/stigmatisering 2. Relationeel trauma Uit onderzoek blijkt dat het uitkomen van een delict ook een relationeel trauma kan veroorzaken. Dit wordt verergerd als er geen steun is van partner of derden en als iemand niet mag rouwen om dit verlies 3. Beeld over zichzelf en de ander verandert Uit onderzoek blijkt dat het uitkomen van het delict ook twijfels kan geven over zichzelf. In deze vraag gaan we deze drie punten bij langs.	- Ten aanzien van de omgeving - Ten aanzien van de relatie - Ten aanzien van zichzelf	Omgeving/hulpverlening • Herkent u gevoelens van schuld/schaamte en angst voor veroordeling? • Heeft u de omgeving wel of niet betrokken bij dit proces? • Hoe reageerde de familie/vrienden/buurt op jouw vragen en behoeften? • Hoe reageerde de hulpverlening op jouw vragen/behoeften? Kun je voorbeelden geven van ervaringen? Relatie: • Wat zijn de beweegredenen van u geweest om wel of niet in de relatie te blijven? • Kon u met jouw partner ook jouw vragen, onbegrip, boosheid bespreken? • Is er een verschil in de relatie voor en na het uitkomen van het delict gedrag? • Omdat het delict gedrag vaak zo dichtbij omgaan met seksualiteit ligt; had u hierna ook vragen rondom omgang met intimiteit en bij wie kon u terecht? Zichzelf: • Is het beeld over uzelf verandert door het uitkomen van het delict gedrag? • Wat is het gevolg daarvan?

		• Welke behoeften had u hierin? Hier en nu • Heeft het doormaken van het delict ook positieve effecten voor jezelf en in de relatie?
Vertrouwen en betrouwbaarheid In een relatie is er sprake van vertrouwen en betrouwbaarheid naar elkaar toe als u van elkaar weet dat de ander jouw behoeften ziet en hier ook rekening mee houdt. Door de tijd heen maakt dit de relatie betrouwbaar. Het heeft hiernaast ook invloed op het beeld van uzelf (zelfbeeld) en de grenzen in de relatie. (vb. voor de mensen die moeite hebben met de zinnen: sok in de wasmand).	Het uitkomen van het delict gedrag doet iets met de betrouwbaarheid van de relatie. Herkent u dit en kun u hier ook voorbeelden van geven?	• Voorbeelden vragen in de relatie en ook naar de kijk van zichzelf • Grenzen: op welke manier heeft dit een rol gespeeld?
Verantwoordelijkheid nemen en erkenning Als er geen erkenning komt of er wordt geen verantwoordelijkheid genomen heeft dit gevolgen voor de relatie en ook voor uzelf als individu	Op welke manier nam uw partner verantwoordelijkheid voor zijn gedrag? Op welke manier heeft u erkenning gekregen van uw partner voor uw pijn en de schok?	Relatie: • Wat was het effect van erkenning voor de relatie? Beeld van uzelf • Wat was het effect van erkenning voor u zelf?
Dialogo/communicatie Om de ander en uzelf beter te begrijpen is het van belang om met elkaar te kunnen praten over wat het delict met u heeft gedaan en wat de gevolgen zijn voor elkaar.	Op welke manier bespreken jullie moeilijke onderwerpen in jullie relatie?	• Neemt één van jullie het voortouw in het aangaan van moeilijke gesprekken? • Zijn er ook dingen die deze gesprekken moeilijk maken? • Wij weten dat bij het aangaan van moeilijke gesprekken mensen de neiging hebben om dit te

Dit kan ook het vertrouwen weer herstellen.	Op welke manier hebben jullie gepraat over het delict?	vermijden, ontkennen of te bagatelliseren: herkent u dit bij uw partner en bij uzelf? Wat is het gevolg hiervan? • Wat heeft u nodig om in gesprek te kunnen? • Is er ook een verschil in het praten voor en na het uitkomen van het delict? • Lukte dit om dit gesprek samen te doen of had u hierin hulp van derden: formeel/informeel?
Steun Het wel of niet hebben van steun lijkt ook bepalend te zijn om de gevolgen van het delict te verwerken. Het blijkt dat een belemmerende factor stigmatisering is: angst voor de reactie van de ander.	Op welke manier heeft u steun en of hulp gezocht bij het uitkomen van het delict? Welke behoefte had u aan steun/hulp?	- Ja: bij wie en wat was de reden en wat was het effect? - Nee: kun u vertellen wat de reden was dat u geen hulp zocht? Speelde schuld/schaamte een rol? - Hielp de steun ook ondersteuning te geven aan de behoeften?
Psycho-educatie en lotgenotengroepen Uit onderzoek in Engeland, Ierland en Nederland blijkt dat veel partners van zedendelinquenten veel steun en erkenning vonden in lotgenotengroepen. Door de psycho-educatie kwam er meer zicht op het delict gedrag en welke gevolgen dit kon hebben.	Is er informatie gegeven door derden rondom het delict?	- Kent u vormen van lotgenotengroepen en heeft u hier ook naar gezocht? - Nee: reden/zou het u hebben geholpen? - Waar vond u meer kennis over het onderwerp? - Op welke manieren zocht u naar informatie?
GGZ Friesland De hulpverlening speelt een belangrijke rol in de behandeling van de zedendelinquent. Het blijkt ook dat hulpverlening partners vaak inzet bij het betrekken van terugvalpreventie en risico voorkomend. Sommige mensen geven ook aan dat ze oordeel ervaren vanuit de hulpverlening.	Op welke manier ben u door GGZ Friesland betrokken geraakt bij de hulpverlening van uw partner?	- Doorvragen op welke manier: terugvalpreventie/systeemgesprekken/psycho-educatie/stop it now enzovoort.. - Is er oog geweest voor uw stuk? - Wat vindt u van het feit dat u betrokken wordt bij risico voorkomen en terugvalpreventie? - Hoe moeten hulpverleners omgaan met het feit dat zedendelinquenten soms weigeren de partners te betrekken: wat is het gevolg denk u?

		- Herken u oordeel vanuit de formele hulp? - Welke behoefte had u om betrokken te worden en wanneer?
Behoeften Als u terugkijkt naar het interview is er op verschillende manieren gevraagd naar wat u nodig zou hebben om het delict te verwerken en ook wat er nodig is in de partnerrelatie.	Wat hebt/had u nodig om het delict te verwerken? Hoe zou u graag willen dat de zorg voor partners wordt vormgegeven? - Van de partner - Van hulpverlening	- Behoefte voor zichzelf: wat had u nodig? - Behoefte van partner: wat had u nodig van uw partner - Behoefte van hulpverlening: welke behoeften had u ten aanzien van de hulpverlening.
Afsluiting Met het meewerken aan dit interview kan het zijn dat er gevoelige onderwerpen naar voren zijn gekomen die impact hebben op u gemoedstoestand. Zou u het fijn vinden als er volgende week contact wordt gezocht om te horen hoe het met u gaat?		- Hoe heeft u het interview ervaren? - Hoe wilt u op de hoogte gehouden worden van de uitkomsten van het onderzoek?

Hartelijk bedankt voor het meewerken aan het onderzoek!

Inleiding/introductie van het onderzoek

Bedankt voor het meewerken aan het onderzoek naar de behoeften van partners van zedendelinquenten tijdens de behandeling binnen GGZ Friesland, ten behoeve van het herstel van de balans van geven en ontvangen.

Voorstellen voorzitter (Reinette) en onderzoeker (Marian).

Deze focusgroep wordt opgenomen zodat dit gebruikt kan worden om een transcript te maken, na het onderzoek worden deze gegevens vernietigd. De gegevens worden anoniem verwerkt.

U kunt op elk moment, zonder opgaaf, van reden u terugtrekken uit het onderzoek.

De focusgroep wordt afgenomen aan de hand van verschillende thema's, deze thema's helpen antwoord te geven op de vragen waardoor deze leidend zijn.

Aan het eind van de focusgroep zal er ruimte zijn voor de vergeten vragen en eventuele opmerkingen.

De focus van deze focusgroep is om te onderzoeken welke behoeften partners hebben tijdens het behandelproces.

Er zijn geen goede of foute antwoorden, alle antwoorden zijn helpend om een beter beeld te krijgen van wat er nodig is. Het er gezamenlijk over hebben kan nieuwe inzichten opleveren. Hierin is het van belang om een ieder met respect te benaderen, omdat iedereen hier zit met zijn eigen verhaal. Wat hier binnen de focusgroep wordt verteld, blijft binnen de focusgroep.

In de focusgroep wordt de volgende vraag voor het onderzoek beantwoord:

Op welke manier hebben zedendelinquenten oog voor de behoeftes van de partner als het gaat om de balans van geven en ontvangen in de relatie met de zedendelinquent?

Topic	Hoofdvraag	Deelvraag
Kennismaking Uit onderzoek blijkt dat een partner of ex-partner lang niet altijd wordt betrokken binnen de behandeling.	Op welke manier is uw (ex) partner betrokken geraakt bij de GGZ?	Naam en waarom iemand mee wil werken. Wat zijn uw ervaringen hiermee?
Effect delictgedrag Het uitkomen van het delict is vaak een grote schok voor partners, een zedendelict heeft vaak een nog grotere impact vanwege de stigmatisering.	Herkent u ook schuld/schaamte en stigmatisering en op welke manier beïnvloedde dat het wel of niet vertellen over het delict?	Op welke manier kwam uw partner achter het delictgedrag? Op welke manier reageerde uw partner op het uitkomen van het delictgedrag?
Effect voor de ander	Wat voor effect had het uitkomen van het	Op welke manier is uw partner omgegaan met

Het uitkomen van het delictgedrag doet ook iets met de ander.	delictgedrag op uw partner? (wat merkte u aan haar?)	het uitkomen van het delict gedrag? Heeft ze bijvoorbeeld naar hulp gezocht (formele en informele steun)? Kwam ze bij u met vragen?
Effect op de relatie: Uit onderzoek blijkt dat het uitkomen van een delict ook een relationeel trauma kan veroorzaken. Dit wordt verergerd als er geen steun is van partner of derden en als iemand niet mag rouwen om dit verlies	Wat was het effect van het uitkomen van het delict op de relatie?	Is er een verschil in de relatie voor en na het uitkomen van het delict gedrag? Lukte het om met elkaar in gesprek te komen over de gevolgen van het delict en het effect op de relatie? Wat zijn de beweegredenen van u geweest om wel of niet in de relatie te blijven?
Vertrouwen en betrouwbaarheid Het uitkomen van het delict doet vaak iets met het vertrouwen en de betrouwbaarheid van de relatie. Twee belangrijke pijlers binnen een relatie. In een relatie is er sprake van vertrouwen en betrouwbaarheid naar elkaar toe als u van elkaar weet dat de ander jouw behoeften ziet en hier ook rekening mee houdt. Door de tijd heen maakt dit de relatie betrouwbaar. Het heeft hiernaast ook invloed op het beeld van uzelf (zelfbeeld) en de grenzen in de relatie.	Het uitkomen van het delict gedrag doet iets met de betrouwbaarheid van de relatie Herkent u dit en kun u hier ook voorbeelden van geven? Op welke manier heeft u uw partner gesteund in dit proces?	- Hoe heeft u gewerkt aan herstel van vertrouwen? - Op welke manier toonde u betrouwbaarheid? - Wat heeft een ander nodig om tot vertrouwen en betrouwbaarheid te komen?

(vb. voor de mensen die moeite hebben met de zinnen: sok in de wasmand).		
Nemen van verantwoordelijkheid en erkenning geven Dit blijken twee belangrijke factoren te zijn in het herstellen van de relatie.	- Op welke manier heeft u de relatie willen herstellen? - Op welke manier heeft u verantwoordelijkheid genomen voor de gevolgen van het delict?	Wat is volgens u een vorm van verantwoordelijkheid nemen voor het delict? Hoe heeft u erkenning geuit voor wat de effecten van het delict zijn op de ander?
Steun voor partners	Op welke manier denkt u dat er oog moet komen voor de partners: - Door uzelf? - Door de hulpverlening	Wat te doen bij cliënten die weigeren toestemming te geven hun partner te betrekken?
Terugvalpreventie Uit onderzoek blijkt dat partners vaak een rol krijgen in terugvalpreventie en dat dit ervoor kan zorgen dat een relatie ongelijkwaardig kan worden	Wat is uw ervaring met het betrokken worden bij terugvalpreventie en wat is het effect op de relatie?	Is er sprake van een gelijkwaardige balans als de ander een onderdeel is van de terugvalpreventie? Hoe wordt de ander gesteund in dit proces?
Afsluitend	Wat is volgens u het meest belangrijke voor de partner van een zedendelinquent en op welke manier moet dit worden vorm gegeven?	

https://participatiekompas.nl/media/pdf/handleiding_focusgroepen_2019_april_-tg.pdf

Inleiding/introductie van het onderzoek

Bedankt voor het meewerken aan het onderzoek naar de behoeften van partners van zedendelinquenten tijdens de behandeling binnen GGZ Friesland, ten behoeve van het herstel van de balans van geven en ontvangen.

Voorstellen voorzitter (Michelle) en onderzoeker (Marian).

Deze focusgroep wordt opgenomen zodat dit gebruikt kan worden om een transcript te maken, na het onderzoek worden deze gegevens vernietigd. De gegevens worden anoniem verwerkt.

U kunt op elk moment, zonder opgaaf, van reden u terugtrekken uit het onderzoek.

De focusgroep wordt afgenomen aan de hand van verschillende thema's, deze thema's helpen antwoord te geven op de vragen waardoor deze leidend zijn.

Aan het eind van de focusgroep zal er ruimte zijn voor de vergeten vragen en eventuele opmerkingen.

De focus van deze focusgroep is om te onderzoeken welke behoeften partners hebben tijdens het behandelproces.

Er zijn geen goede of foute antwoorden, alle antwoorden zijn helpend om een beter beeld te krijgen van wat er nodig is. Het er gezamenlijk over hebben kan nieuwe inzichten opleveren. Hierin is het van belang om een ieder met respect te benaderen, omdat iedereen hier zit met zijn eigen verhaal. Wat hier binnen de focusgroep wordt verteld, blijft binnen de focusgroep.

Topic	Hoofdvraag	Deelvraag
Kennismaking Uit onderzoek blijkt dat een partner of ex-partner lang niet altijd wordt betrokken binnen de behandeling.	Hoe betreft u partners bij de behandeling?	Naam en waarom iemand mee wil werken Wat zijn uw ervaringen hiermee?
Effect delictgedrag Het uitkomen van het delict is vaak een grote schok voor partners, een zedendelict heeft vaak een nog grotere impact vanwege de stigmatisering.	Welke reacties in de praktijk ziet u vaak na het uitkomen van het delictgedrag: - Op de zedendelinquent - Op de partner - In de relatie.	
Effect op de relatie: Uit onderzoek blijkt dat het uitkomen van een delict ook een relationeel trauma kan veroorzaken. Dit wordt verergerd als er geen steun is van partner of derden en als	Wat voor effecten ziet u in de praktijk bij het uitkomen van het delict op de partner relatie? - Ontkennen/bagatelliseren -	

iemand niet mag rouwen om dit verlies		
Vertrouwen en betrouwbaarheid Het uitkomen van het delict doet vaak iets met het vertrouwen en de betrouwbaarheid van de relatie. Twee belangrijke pijlers binnen een relatie.	Het uitkomen van het delict gedrag doet iets met de betrouwbaarheid van de relatie Herkent u dit en kun u hier ook voorbeelden van geven? Wat is volgens u de reden dat partners bij elkaar blijven? Was de balans hiervoor ook gelijkwaardig?	Hoe werkt u in de hulpverlening aan het herstel van vertrouwen en betrouwbaarheid?
Nemen van verantwoordelijkheid en erkenning geven Dit blijken twee belangrijke factoren te zijn in het herstellen van de relatie.	Wat is volgens u een vorm van verantwoordelijkheid nemen voor het delict? Hoe ziet u dat er erkenning komt voor de partner?	Wat is het gevolg als er geen erkenning komt voor de partner?
Steun voor partners	Op welke manier denkt u dat er oog moet komen voor de partners: - Door uzelf als hulpverlener?	Wat te doen bij cliënten die weigeren toestemming te geven hun partner te betrekken?
Terugvalpreventie Uit onderzoek blijkt dat partners vaak een rol krijgen in terugvalpreventie en dat dit ervoor kan zorgen dat een relatie ongelijkwaardig kan worden	Op welke manier geeft u de terugvalpreventie vorm en heeft u oog voor de balans van geven en ontvangen?	Is er sprake van een gelijkwaardige balans als de ander een onderdeel is van de terugvalpreventie? Hoe wordt de partner gesteund in dit proces?
Afsluitend	Wat is volgens u het meest belangrijke voor de partner van een zedendelinquent en op welke manier moet dit worden vorm gegeven?	

Topiclijst contextueel hulpverleners

Bedankt voor het meewerken aan het onderzoek naar de behoeften van partners van zedendelinquenten tijdens de behandeling binnen GGZ Friesland, ten behoeve van het herstel van de balans van geven en ontvangen.

Deze focusgroep wordt opgenomen zodat dit gebruikt kan worden om een transcript te maken, na het onderzoek worden deze gegevens vernietigd. De gegevens worden anoniem verwerkt.

U kunt op elk moment, zonder opgaaf, van reden u terugtrekken uit het onderzoek.

De focusgroep wordt afgenomen aan de hand van verschillende thema's, deze thema's helpen antwoord te geven op de vragen waardoor deze leidend zijn.

Aan het eind van de focusgroep zal er ruimte zijn voor de vergeten vragen en eventuele opmerkingen.

De focus van deze focusgroep is om te onderzoeken hoe er contextueel gedacht gekeken wordt naar de balans van geven en ontvangen. Met name om de resultaten die er tot nu toe zijn te toetsen aan het contextueel gedachtegoed.

Topic	Hoofdvraag	Deelvraag
Kennismaking	Welke factoren spelen een rol om tot delictgedrag te komen?	- Destructief gerechtigd zijn, wat is hiervan het risico? - Rondom seksueel misbruik: op welke manier kan de balans van geven en ontvangen weer hersteld worden?
Effect delictgedrag Het uitkomen van het delict is vaak een grote schok voor partners, een zedendelict heeft vaak een nog grotere impact vanwege de stigmatisering.	Wat denken jullie dat de invloed is op de balans van geven en ontvangen?	- Wat zijn de effecten volgens jullie op de balans van geven en ontvangen?
Nemen van verantwoordelijkheid en erkenning Uit beide groepen blijkt dat dit belangrijke factoren zijn om tot herstel te komen	Hoe kan er gewerkt worden aan herstel van balans van geven en ontvangen	- Wat gebeurt er als er geen verantwoordelijkheid en erkenning komt en wat is het effect op de komende generaties? - Wat kan een reden zijn om de balans niet te willen herstellen?
Betrouwbaarheid van de relatie Relationeel trauma. Om de schade te beperken zijn er	Hoe kan een relatie weer betrouwbaar worden?	- Hoe moet er rekening gehouden worden met de komende generaties? - Hoe kijken jullie naar de rol van een partner in TVP?

verschillende strategieën zoals: ontkenning, bagatelliseren, victim blaming/ systeem sluit zich /bontjesvorming/ wij tegen zij/		- Vaak was de relatie voordien al niet heel wederkerig; is volledig herstel mogelijk? - Wanneer ben je betrouwbaar? - Wat zijn voorwaarden in een relatie om dit herstel aan te gaan.
Partners van zedendelinquenten	Welke beweegredenen vanuit het contextueel gedachtegoed kan dit in stand houden?	- Hoe gelijkwaardig was de relatie?
Slachtofferschap Uiteindelijk is er sprake van slachtofferschap bij de zedendelinquent en de partner.	Hoe wordt er vanuit contextueel gedachtegoed gekeken naar slachtofferschap en op welke manier moet men hiermee omgaan?	- Heeft slachtofferschap ook invloed op de balans van geven en ontvangen?
Terugvalpreventie Uit onderzoek blijkt dat partners vaak een rol krijgen in terugvalpreventie en dat dit ervoor kan zorgen dat een relatie ongelijkwaardig kan worden	Hoe verhoudt veiligheidsdenken zich binnen het contextuele gedachtegoed?	- Is er sprake van een gelijkwaardige balans als de ander een onderdeel is van de terugvalpreventie? - Als er geen verantwoordelijkheid wordt genomen door de partner in het veiligheidsdenken is de partner dan sneller mededader? -
Vragen		-

Informatiebrief onderzoek behoeften partners zedendelinquenten.

Geachte heer, mevrouw,

Wat fijn dat u mee wilt werken aan het onderzoek naar de vraag wat partners van zedendelinquenten nodig hebben als hun (ex)-partner in behandeling is binnen GGZ Friesland. Met de uitkomsten van het onderzoek hopen wij de zorg voor partners van zedendelinquenten te verbeteren. Dit onderzoek vindt plaats in het kader van mijn masteropleiding contextuele hulpverlening. In deze brief wordt u geïnformeerd over de deelname aan het onderzoek binnen de forensische poli van GGZ Friesland.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is om zicht te krijgen op de behoeften van partners van zedendelinquenten, tijdens de behandeling.

Opzet van het onderzoek

Na een literatuurstudie worden er acht tot tien partners van zedendelinquenten geïnterviewd. Met de informatie uit de interviews wordt in een focusgroep met drie hulpverleners van de forensische poli en drie cliënten, welke een zedendelict hebben gepleegd, deze informatie getoetst en/ of hulpverleners en cliënten deze behoeften (h)erkennen. Alle verkregen informatie wordt gebundeld en geanalyseerd waarmee een antwoord wordt gegeven op de onderzoeksvraag welke behoefte aan ondersteuning of hulp hebben partners van zedendelinquenten gedurende de behandeling van de zedendelinquent.

Verwachtingen en tijdsinvestering

Deelname aan het, eenmalige, interview zal een tijdsinvestering van maximaal 1,5 uur zijn. Deelname aan de focusgroep kost qua tijdsinvestering 1,5 uur. Om alle informatie goed te kunnen uitwerken zullen er, met uw toestemming, geluidsopnames worden gemaakt van de focusgroep en het interview.

Vertrouwelijkheid van gegevens

De informatie uit het onderzoek wordt geanonimiseerd en vertrouwelijk behandeld. Dit houdt in dat alleen de onderzoeker de informatie kan inzien.

Stoppen met het onderzoek

Uw deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig en u kunt zich op ieder moment uit dit onderzoek terugtrekken.

Klachten

Hoe te handelen bij klachten?

Als u klachten heeft over het onderzoek, kunt u dit melden aan Rebekka Huhn, manager behandelzaken, via rebekka.huhn@ggzfriesland.nl

Hoe verder?

Indien u besluit deel te nemen aan het onderzoek, verzoeken wij u bijgevoegde “verklaring tot deelname aan het onderzoek” (= Informed Consent) te ondertekenen.

U ontvangt een kopie van deze informatiebrief en van de door u ondertekende verklaring dat u op vrijwillige basis bereid bent deel te nemen aan deze studie.

Nadere informatie

Heeft u vragen ten aanzien van het onderzoek, dan kunt u contact opnemen met Marian Oosting. Indien u besluit deel te nemen aan het onderzoek, verzoeken wij u vriendelijk bijgevoegde “verklaring tot deelname aan het onderzoek” (= Informed Consent) te ondertekenen.

U ontvangt een kopie van deze informatiebrief en van de door u ondertekende verklaring dat u op vrijwillige basis bereid bent deel te nemen aan deze studie.

06-83521756

Marian.oosting@ggzfriesland.nl

INFORMED CONSENT

Mij is uitgelegd wat het doel en de opzet van dit onderzoek zijn. Ik heb de tijd gehad om dit te overdenken en de mogelijkheid gehad om vragen te stellen over mijn deelname aan dit onderzoek.

Ik begrijp dat deelname aan dit onderzoek geheel vrijwillig is en dat ik op elk moment mijn toestemming in kan trekken.

Ik weet dat mijn gegevens anoniem verwerkt worden.

Ruimte voor opmerkingen

.....
.....

.....
.....

.....

Ik geef hierbij uit vrije wil toestemming om deel te nemen aan het onderzoek.

Naam deelnemer:

Handtekening:

Datum:

Ik, ondergetekende, bevestig hierbij dat dit onderzoek zowel mondeling als schriftelijk aan bovengenoemde deelnemer is uitgelegd.

Naam onderzoeker:

Handtekening:

Datum:

Bijlage 3: Kernlabelschema's

Kernlabelschema:

Voor elke groep is een eigen kernlabelschema gemaakt. In dit kader zijn de contextuele termen zoals de balans van geven en ontvangen geoperationaliseerd in de volgende termen. Vertrouwen en betrouwbaarheid en verantwoordelijkheid nemen en erkenning krijgen. Voor het woord de dialoog is communicatie gebruikt. Het kernlabelschema van de partner is leidend voor het resultatenhoofdstuk.

Balans van geven en ontvangen	Vertrouwen en betrouwbaarheid In een relatie is er sprake van vertrouwen en betrouwbaarheid naar elkaar toe als u van elkaar weet dat de ander jouw behoeften ziet en hier ook rekening mee houdt. Door de tijd heen maakt dit de relatie betrouwbaar. Het heeft hiernaast ook invloed op het beeld van uzelf (zelfbeeld) en de grenzen in de relatie.
	Verantwoordelijkheid nemen en erkenning Als er geen erkenning komt of er wordt geen verantwoordelijkheid genomen heeft dit gevolgen voor de relatie en ook voor uzelf als individu
Dialoog	Communicatie Om de ander en uzelf beter te begrijpen is het van belang om met elkaar te kunnen praten over wat het delict met u heeft gedaan en wat de gevolgen zijn voor elkaar. Dit kan ook het vertrouwen weer herstellen

Kernlabelschema partners

Kernlabel	Sublabel	Codes van fragmenten
-----------	----------	----------------------

Impact delictgedrag op partner	Emotionele reacties op het uitkomen van het delict, zoals boosheid, verdriet, ongeloof, teleurstelling, schok, zelfbeeld, traumatische klachten (per partner neergezet).	1:30, 611-623; 1:42, 823-824; 1:59, 1169-1175; 1:39, 731; 1:15, 385-404 2:5, 70-77; 2:54, 599-600; 2:29, 296-297; 2:11, 139-143; 3:33, 608; 3:64, 1199-1211; 3:58, 1067-1085; 4:14, 254; 4:44, 796-808; 4:40, 733; 4:39, 697; 4:40, 729-733; 4:53, 1044-1051; 4:54, 1057; 4:55, 1071-1078; 4:37, 661-667; 4:41, 751; 5:95; 1106-1109; 5:44, 495; 5:21, 290; 5:50, 554; 5:58, 626; 5:59, 632-638; 5:64: 716; 5:22, 296; 5:21, 290; 6:67, 280-281; 6:63, 256; 6:12, 74; 6:44, 180-182; 6:6, 47-49; 6:38, 157; 6:29, 134; 7:26, 131-138; 8:44, 969-970; 8:16, 391-410; 8:42, 939-958; 9:70, 1840-1841; 9:9, 263; 9:31, 733-749; 10:5, 29; 10:49, 343-354; 10:72, 535 11:39, 712-725; 11:8, 212; 11:7, 208-230; 11:70, 1333-1340; 11:42, 730-737
	Schok en ongeloof	6:62, 252; 10:4; 25-31;
	Boosheid	1:59, 1169-1175; 2:64, 744-746; 11:60, 1103; 1:42, 823-824; 5:105, 1232;
	Nog steeds confronterend in het hier en nu	1:68, 1327-1328; 2:54, 599-600; 3:5, 131; 3:72, 1366-1373; 4:26, 449; 4:28, 458;

		6:44, 180-182; 6:67, 280-281; 9:41, 1057-1058;
	Financiële en praktische gevolgen	3:13, 191; 3:43; 827; 9:4, 131-137; 9:6, 161-173;
	Angst recidieven	1:16, 386; 1:95, 2074-2093; 1:36, 682-698; 1:51, 1007; 1:55, 1030-1037; 3:87, 1718-1724; 4:23, 389; 4:25, 430-431; 4:29, 476; 4:61, 1198-1204; 6:42, 176; 6:76, 326; 8:17, 427-428; 10:25, 13-22; 10:62, 454-458; 10:39, 271-277; 11:52, 1019; 11:61, 1126, 1133;
	Schuldig of niet?!	1:51, 944; 1:11, 295-320; 1:27, 580-581; 1:50, 916-926; 4:49, 934-940; 5:67, 773; 5:67; 773; 6:17, 89; 6:51, 211-213; 6:65, 272-276; 6:34, 146; 6:66, 274-276; 6:51, 211-213; 8:56, 1356-1357; 9:5, 175-191; 9:52, 1372-1388; 9:88, 2305-2309; 10:50, 365;
	Gezien worden als mededader	1:29, 589-617; 1:47, 890; 2:7, 108-114; 2:25, 247-251; 3:18, 341; 3:17, 289-296; 2:26, 256-263; 3:14, 191 4:2, 44-53; 5:8, 98; 5:4, 68; 6:33, 142; 6:37; 150; 6:79, 344-348; 8:3, 122-161; 8:8, 230; 8:9, 245; 9:18, 424-446; 10:7, 56-59; 11:6, 164-176; 11:12, 257
Invloed delictgedrag op partnerrelatie	Effect Per partner neergezet, met hierin de redenen om wel of niet in de relatie te blijven en de gevolgen hiervan.	2:9, 122; 3:34, 625-650; 3:30, 563-572; 4:45, 838-844; 5:48, 530; 5:52, 572; 5:49, 536; 5:45, 512; 7:51, 343-350; 7:22, 122; 8:18, 439-446; 9:33, 788-806; 10:48, 336; 10:31, 223; 10:32, 231-233; 10:34, 238-240; 11:18, 347-350; 11:19, 386;

	Vertrouwen en betrouwbaarheid van de relatie	1:62, 1228-1229; 1:33, 664-683; 1:46, 872; 1:93, 2044-2051; 2:33, 335-339; 3:9, 161; 3:33, 608;3:20, 365-371; 4:6, 140; 5:71, 842; 5:66, 755-767; 6:69, 286; 6:68, 284; 7:33, 202; 8:71, 595-602; 8:17, 427-429; 9:58, 1524-1532; 10:16, 129-130; 10:38, 256-263; 11:52, 994-101
Hoe kan de relatie herstellen?	Nemen van verantwoordelijkheid (overige vormen)	1:85, 1880; 2:23, 235-237; 3:56, 1046; 3:45, 899; 5:75, 872; 5:85, 965; 5:136, 1670; 5:113, 139; 5:54, 587; 6:71, 296; 8:59, 1435;8:29, 628-665; 10:26, 193-196; 11:26, 433-446; 11:13, 268-275;
	In behandeling gaan	3:42, 833; 4:31, 544-550; 5:84, 959; 10:52, 374
	Spijt hebben	6:70, 294; 7:38, 245-248; 9:61, 1594-1607
	Erkenning	1:5, 176; 2:73, 815-817; 4:33, 582-586; 4:36, 1345; 5:90, 1016; 5:53, 575; 6:71, 296; 8:37, 837;8:36, 819-826;9:65, 1708-1718; 9:46, 1201-1217; 9:87, 2245-2297; 11:62, 1147-1154;
	Communicatie	3:53, 986-998; 3:54, 1004; 4:46, 850; 4:18, 301-302; 4:59, 1176-1177; 5:61, 674; 5:60, 653; 5:95, 1106-1109; 5:103, 1174-1187; 5:112, 1343; 5:95, 1106-1109;5:103, 1174-1187; 5:75, 872; 5:62, 680; 5:108, 1268; 5:90: 1016; 5:99, 1133;7:27, 162-164; 7:42, 265-268; 7:77, 566; 7:30, 184; 8:19, 458; 8:25, 580-581; 10:60, 444; 10:27, 199-203;10:46, 320-325; 10:26; 193-196; 11:55, 976-977; 11:51, 952-971;11:31, 506;
	Geen communicatie	1:30, 611-623; 1:82, 1837-1844; 1:43, 829-833;1:70, 1378-1394;2:41, 470-477;

		2:6, 81;6:74, 308; 8:20, 469-476; 9:36, 862-911; 9:55, 1444-1454; 9:60, 1576-1583; 1:4, 133-134; 9:62, 1609-1616;
	Geen verantwoording	2:42, 242-244; 2:42, 478-480;
Behoeften van partners	Hulpverlening:	
	• Verhaal kunnen doen	1:26, 565-575; 2:79, 784-785; 4:3, 65; 7:76, 562-564; 2:68, 769-773;
	• Geen passende hulpverlening	6:1,3; 6:9, 53; 9:73, 1894-1898; 10:70, 523-525; 3:58, 1067-1085; 10:13, 106-114; ; 8:46, 1071-1084;2 :62; 719-722; 4:13, 259-272; 9:89, 2389-2390; 10:14, 112; 10:23, 175-176;
	• Individueel en systemisch	1:54, 1013; 1:83, 1855-1856; 1:84, 1861-1868; 1:90, 1987-1991; 2:53; 597;2:43, 489;2:68, 769-773; 2:45, 498-505;2:77, 839-844; 3:69: 1307-1319;3:74, 1438-1457;3:76, 1475; 4:47, 876-883; 4:65, 1258-1264; 4:44, 796-808; 4:52, 994-1003; 4:56, 1090;4:20, 311;4:65, 1258-1264; 5:111, 1337; 5:128, 1532-1535; 5:112, 1337; 5:115, 1355; 5:116, 1361; 5:120, 1412; 5:128, 1532-1535; 6:22, 109;5:131, 1604;6:28, 124; 7:65, 466; 7:72, 530-532; 8:2, 104; 10:80, 626-631; 8:37, 837-844; 9:85, 2194-2195; 9:92, 2446-2450; 10:4, 25-31;10:80, 626-63; 11:17, 326-332; 11:41, 692-695;11:65, 1180-1190;11:75, 1550;

	Vanaf het begin	2:65, 751-753; 3:66:1246-1247; 3:60, 1109; 3:81, 1541;3:59, 1090-1109; 4:13, 259-272; 4:15; 259- 272; 4:81, 1515-1525;4:47, 876-883; 5:127, 1523-1529; 5:133, 1637-1640; 6:2, 19-23; 6:11, 71; 6:13, 73-74; 6:20, 103-105; 6.11, 103-105;6:27, 118-122; 7:1, 17-23; 7: 74: 546-548; 8:46, 1071-1084;9:84, 2095- 2105; 9:49, 1279-1292 9:21, 503; 9:43, 1096-1097; 10:92, 744-765;10:2, 18-20; 11:39, 712-725; 11: 27, 463- 473;11:17, 326-332; 11:27, 463-473; 11:32, 556-569
	Pas later betrokken worden	8:46, 1071-1084; 9:44, 1096-1097; 10:2, 18-20; 11:40, 700-707; 11:76, 1561-1571;
	Steun van vrienden en familie	9:34, 820-836; 1:24, 511-527; 4:21, 328- 338; 2:18, 190-191; 4:21, 338; 9:14, 326-332; 10:68, 505-510; 3:27, 449 1:23, 487-506;1:24, 511- 527; 1:64; 1270-1274; 1:9, 284; 5:131, 1604; 8:16, 391- 410; 8:11, 286-293; 8:7, 214-22410:18, 137-149; 10:68, 505-510; 11: 28, 482; 11:34, 577-584;11:73, 1471- 1484 2:14, 160-163; 4:21, 328- 338; 4:41, 751; 5:34, 104; 6:23, 107; 7:13, 86; 11:28, 48
	Geen steun van familie/vrienden	5:100, 1136; 5:98, 1127; 5:66, 755-767;

		6:5, 40-41; 6:4, 27; 9:25, 659; 6:4, 40-41; 6:51, 211-213; 9:24, 611-647; 9:38, 968; 9:25, 659; 9:41, 1057-1058; 9:25, 659;; 9:27, 671-680
	• Selectief delen	9:34, 820-836; 2:18, 190-191; 3:27, 449; 4:21, 338; 9:14, 326-332; 10:68, 505-510
	• Angst voor oordeel/schaamte	1:28, 587; 8:16, 391-410; 1:51, 1007; 1:65, 1280; 1:66, 1285-1286; 2:14, 160-163; 4:21, 328-338; 4:80, 1501-1510; 4:41, 751; 5:34, 104; 6:23, 107; 7:13, 86; 11:28, 48
	Lotgenotengroepen	1:67, 1304-1310; 1:89, 1964; 2:52, 578-217; 3:59, 1090-1109; 4:13, 254; 4:22, 374-380; 4:80, 1501-1510; 4:10, 214-221; 5:15, 197; 5:24, 308; 5:129, 1583; 5:39, 437; 5:12, 155; 6:84, 365; 7:56, 414; 8:53, 1254-1255; 10:3, 21-23; 11:7, 326-332;
	Psycho-educatie	1:18, 416; 1:40, 721-725; 1:43, 829-833; 1:66, 1285-1286; 1:87, 1915-1922; 2:3, 55; 2:6, 81; 2:50, 560-563; 2:51, 567-570; 2:21, 212-217; 3:3, 116; 3:4, 131; 3:10, 167; 3:63, 1165-1178; 3:12, 173-179; 3:56, 1046; 4:12, 244-245; 4:40, 729-733; 4:76, 1435; 5:11, 146; 5:12, 155; 5:39, 437; 5:25, 329; 5:9, 122;

		6:3, 25; 6:8, 51; 6:28, 124; 6:4, 27;6:53, 219- 223;6:19,71; 7:7, 63-67 8:6, 193-206; 8:21, 520-521; 8:35, 1329-1345; 8:52, 1221-1231; 9:79, 2023-2027; 10:4, 25-31; 10:71, 528-534; 10:31, 21-23; 10:79, 598- 610; 11:46, 809-836;
Steun aan zedendelinquent	Terugvalpreventie	1:51, 1007; 1:55, 1030- 1037; 1:64, 1051-1070;1:35, 677;1.36, 682-698; 1:80, 1744-1755; 1:95, 2074- 2093; 2:54, 599-600; 2:26, 256-263; 3:58, 1067- 1085; 3:34, 625-650; 2:3, 8; 2:63, 733-736; 3:14, 191; 3:78, 1718-1724; 3.87, 1718-1724; 3:71, 1355- 1367;3:51, 962;3:6,13; 3:3, 116; 4:26,499; 4:23, 389; 4:24, 401-407; 4:25, 430-431; 4:29, 476; 4:66, 1269-1273; 4:68, 1312; 4:69, 1323- 1333; 4:71, 1381; 4:34, 598; 4:67, 1284-1294; 5:98, 1127; 5: 126, 1517;5:106,1237-1244; 5:107,1256; 6:42, 176; 6:56, 225; 7: 49, 319; 7:66, 472-476; 7:62, 456; 7:44, 278- 281;7:69, 500-504;

		8:17, 427-428;8:49, 1137-1180;8:47, 1101-1114;8:51: 1206-1213;8:46; 1071-1084; 9:59, 1543-1550;9:48, 2095-2105; 10:25, 13-22; 10:36, 249-254;10:42, 300-310; 10:62, 454-458; 10:25, 186-188;10:62, 454-458; 10:63, 465-467; 10:62, 454-458; 10:64, 471-472; 10:56, 411-412; 10:63, 645; 10:30, 441; 10:36, 249-254; 10:63, 465-467; 10:4, 25-31; 2:59, 648-651; 11:61, 1126-1133;11:44, 773-779;11:61, 1126-1133;; 11:54, 1036-1043
	Relatie uit evenwicht hierdoor	10:36, 249-254;
	Er blijven over praten	10:27, 199-203; 10:25, 186-188
	Omdat er kinderen zijn	2:63, 733-736; 2:67, 764-766; 4:34, 598; 5:98, 1127; 10:58, 431; 10:56, 411-412;
	Als zedendelinquent weigert:	8:44, 969-970; 1:75; 1574; 10:90, 727;5:123, 1478; 6:18, 91-95; 10:27, 199-203; 4:73, 1401-1414; 7:68, 498; 8:49, 1137-1180; 9:92, 2446-2450; 10:86, 674-683; 11:86, 1915-1934; 4:79, 1483; 5:121, 1445; 6:14, 78-85; 7:67, 482-492; 4:72, 1393-1396; 6:93, 412-415; 6:11, 71; 6:27, 118-122
	Factor tijd	5:95, 1106-1109; 8:54, 1272-1279; 10:82, 645-646; 8:43, 946;

Kernlabelschema zedendelinquenten

Hieronder volgt het kernlabel uit de focusgroep van zedendelinquenten en de membercheck gedaan met één zedendelinquent.

De nummers één corresponderen met de focusgroep en de nummer twee met de membercheck.

Bij dit kernlabel is een andere volgorde dan bij de partners vanwege het feit dat hier andere onderwerpen te sprake kwamen. Voor verdieping van de stukken kunt u gebruik maken van de tekstfragmenten.

Kernlabel	Sublabel	Tekstfragmenten
Uitkomen van delict	Reactie partners op het uitkomen van het delict zoals boosheid, verdriet, teleurstelling	2:61, 2083-2108; 2:21, 715-716; 2:45, 1444-1454; 2:47, 1555-1574; 2:12, 394-419; 2:50, 1585-1589; 1:117, 1882-1883; 1:41, 757; 1:43, 779; 1:44, 785-791; 1:96, 1534-1538; 1:33, 652-668; 1:82, 1295; 1:49, 839
	Schok/ongeloof	101, 1657-1659; 1:100, 1639-1652
	Gevolgen langere termijn	1:32, 635; 2:38, 1222-1238;
	Schuldvraag	1:95, 1531-1532;
Partnerrelatie	Effect voor de ander en zichzelf	1:30, 452; 1:34, 679-692; 1:91, 1390-1409; 1:79, 1249-1268; 1:36, 703-734; 1:33, 652-669; 1:39, 748-755; 1:115, 1855-1856
	Vertrouwen en betrouwbaarheid	1:37, 737; 1:38, 743; 1:66, 1096-1115; 1:69, 1145; 1:72, 1195-1196; 1:17, 320.
	Erkenning	1:48, 839; 1:114, 1843-1850; 1:88, 1333-1340; 1:89, 1360-1361;
	Dialoog en/of het missen van de dialoog	1:64, 1051-1070; 1:97, 1561-1577; 1:65, 1076; 1:8, 205-224; 1:79, 1249-1268; 1:92, 1420-1433; 1:13, 272; 1:51, 868-875; 1:58, 967-974; 1:84, 1312-1319; 2:20, 664-677; 1:47, 826-833; 1:52, 881; 1:57, 955-962; 1:48, 839; 1:117, 1882-1883; 2:47, 1555-1574; 2:12, 394-419; 2:16, 511-524; 1:36, 703-734; 1:63,

		1039-1046; 1:109, 1771-15781;
	Verantwoordelijkheid nemen	1;50, 844-857; 2:31, 1024-1034; 1:86, 1349; 1:68, 1145-1148; 2:39, 1294-1307; 1:60, 980; 1:80, 1282-1283; 1:87, 1349; 1:70, 1159-1172; 1:71, 1177-1178; 2:36, 1165-1193; 1:90, 1366-1373; 2:41, 1321-1334; 1:72, 1195-1196; 2:42, 1345-1358;
Behoeften van partners door de ogen van de zedendelinquent	1. Hulpverlening (plek om verhaal te doen, per direct, vanuit politie, vanaf het begin betrokken).	1:10, 248-254; 1:64, 1051-1070; 1:99, 1609-1622; 2:60, 1987-2000; 1:17, 320; 1:93, 1447-1460; 1:93, 1447-1508; 1:110, 1795-1808; 1:64, 1051-1070; 1:02, 1660-1661; 1:118, 1891-1892; 1:102; 1660-1661; 1:114, 1843-1850
	2. Steun door zedendelinquent, netwerk en hulpverlening	1:11, 260; 1:94, 1477-1508; 1:98, 1585-1598; 1:113, 1837-1838; 1:19, 332; 1:11, 26; 1:98, 1585-1598; 1:20, 388; 1:15, 290-296; 1:117, 320; 2:61, 2083-2108; 1:3, 125; 1:112, 1828-1829; 1:4, 136-149; 1:7, 187-197; 1:9, 236-242; 2:2, 106-116; 1:103, 1666-16670; 1:62, 1015-1022; 1:74, 12-4; 1:24, 386-392; 1:22, 356; 1:23, 373-380; 1:61, 997-1013; 1:75, 1219-1220; 1:87, 1342-1349;
	3. Psycho-educatie	1:10, 248-254; 1:15, 290-296; 1:26, 416; 1:93, 1447-1460; 1:114, 1843-1850; 1:12, 266; 1:27, 428; 1:63, 1051-1070; 1:93, 1447-1460; 1:17, 320; 1:95, 1531-1532; 1:16, 302; 1:111, 1811; 1:98, 1585-1598;
	4. Rol in terugvalpreventie	1:122, 1969-1973; 2:51, 1649; 2:52, 1606-1625; 1:121, 1963-1964; 1:120, 1946

Kernlabelschema hulpverleners en experts

Hieronder volgt het kernlabelschema van de twee systeemtherapeuten en twee contextueel therapeuten. Deze wijkt af van de partners, omdat er andere thema's uit naar voren kwamen. Er is voor gekozen om de thema's vanuit de partners hieronder specifiek te noemen zodat het duidelijk wordt waar aan is gedacht.

De nummers één corresponderen met de systeemtherapeuten en de nummers twee met de experts.

Kernlabel	Sublabel	Tekstfragmenten
Impact delictgedrag op partner	Emotionele reacties op het uitkomen van het delictgedrag, zoals boosheid, verdriet, teleurstelling e.d. Verraad is een nieuw item.	1:74, 1069-1109; 1:68, 835-851; 1:69, 865-881; 2:7, 215; 2:5, 109-125; 1:70, 886-971; 1:70, 886-971; 2:3, 82-95; 2:4, 103-107; 2:6, 145-149; 1:50, 556-569; 1:84, 1354-1385; 1:54, 598-605; 1:75, 1126-1139; 1:78, 1168-1184; 1:74, 1069-1109; 2:10, 325-404; 1:6, 68-77; 1:25, 220-227; 1:77, 1156-1160
	Schuldig of niet?!	1:73, 1024-1064;
	Mededader	1:76, 1150-1151;
Invloed van delictgedrag op de partnerrelatie		
	Balans van geven en ontvangen	1:30, 268-269; 1:26, 232-233; 1:55, 607-620; 1:22, 202-215; 1:58, 688-725; 1:45, 511-5150; 1:47, 535-554; 1:49, 553-554; 1:51, 574-575; 2:10, 330; 1:62, 793-794;
	Vertrouwen en betrouwbaarheid	1:84, 1360; 2:25, 787-791; 1:60, 736-737;
	Verantwoordelijkheid nemen en erkenning geven	1:68, 835-851; 1:57, 643-683; 2:30, 841-854; 2:7, 151-2150; 2:16, 562-623:23, 202-206; 1:65, 817-824; 1:68, 835-851; 2:8, 229-245; 2:36, 973-1010; 1:17, 238-251; 2:37, 1012-1022; 2:43,

		194; 2:49, 1000-1001: 2:41, 182; 1:27, 238-251; 2:15, 478-515; 2:44, 245; 2:42, 188; 2:40, 157-158; 2:14, 467-470; 2:9, 248-290;
	Gevolgen relatie	1:34, 292-299; 1:22, 202-215; 2:12, 439-464; 1:31, 274-275; 1:14, 136-137; 1:16, 142-146; 1:24, 215; 1:58-688-725; 1:57, 643-683; 1:47, 535-554; 2:11, 415-437; 1:84, 1357; 2:45, 331-332;
	Dialogoog en belemmeringen in de vorm van weerstand	1:33, 289-290; 1:22, 202-215; 1:46, 520-530; 1:18, 175-182; 1:19, 188; 1:21, 199-200; 1:34, 292-299; 1:581:68, 835-851 ;, 688-725; 1:61, 742-755; 1:68, 835-851; 1:37, 334-347; 1:34, 292-299; 1:5,62; 1:23, 202-206
	Destructief gerechtigd zijn	2:33, 883-899; 2:35, 937-944; 2:39, 94-95; 2:10,330; 2:17, 640-659; 2:8, 229-245; 2:37, 1012-1022;
Behoeften van partners		
	Steun	1:78, 1183; 1:10, 113; 1:11, 119; 1:31, 274-275; 1:67, 829-830; 1:68, 835-851; 1:78, 1168-1184; 1:79, 1195-1211; 1:81, 1259-1286
	Terugvalpreventie	1:34, 292-299; 1:29, 262-263; 2:23, 766-776; 1:37, 334-347; 1:36, 322-329; 1:38, 349-362; 1:40, 397-404; 1:43, 478-482; 2:48, 802-803; 1:41, 424-434;
	Risico's voor terugvalpreventie	1:38, 349-362; 1:39, 367-374; 1:42, 474; 1:44, 503; 1:44, 520-530; 1:64, 799-812; 1:70, 886-971; 2:28,

		826-827; 2:26, 794-809; 1:56, 607-608; 1:42, 439-476; 2:27, 814-821; 1:48, 452;
	Gelijkwaardigheid onder druk?	1:44, 487-503; 1:46, 520-530; 1:70, 886-971
	Zedendelinquent weigert	1:15, 137; 1:17, 170; 1:39, 367-374
	Lotgenotengroep	1:81, 1259-1286
Rol hulpverlening	Attitude van de hulpverlener	1:59, 724-731; 1:6, 68; 1:5,62; 1:2, 44; 1:3, 50; 1:71, 976-977; 1:7, 88-95; 1:15, 137; 1:63, 757-788; 2:38, 1057-1070; 2:22, 721-749; 1:66, 823-824; 2:31, 856-869; 1:63, 757-788; 2:31, 856-869; 1:35, 301-311;
	Psycho-educatie	2:18, 673-680; 1:80, 1216-1256; 1:72, 991-1001; 2:19, 685-692; 2:20, 697-704; 2:21, 709-722;